

Piękno Powiatu Kozienickiego w Fotografii

Kozienice 2011

REDAKCJA – Wydział Promocji i Kultury Starostwo Powiatowe w Kozienicach

Lucyna Domańska – Stankiewicz

Danuta Delekta

Krzysztof Zając

PROJEKT OKŁADKI – Wydział Promocji i Kultury Starostwo Powiatowe w Kozienicach

Jarosław Majewski

ZDJĘCIA

Krzysztof Gucman

© Copyright by Starostwo Powiatowe w Kozienicach

ISBN 978-83-89986-89-4

Wydanie I

WYDAWCA

Starostwo Powiatowe w Kozienicach

26-900 Kozienice

ul. Jana Kochanowskiego 28

tel. 48 611 73 00

fax 48 611 73 06

e-mail: promocja@kozienicepowiat.pl

www.kozienicepowiat.pl

SKŁAD I DRUK

Agencja Wydawnicza „Egros” s.c.

02-377 Warszawa

ul. Skarżyńskiego 6a

tel. 22 823 48 78

fax 22 659 43 14

e-mail: egros@egros.x.pl

www.egros.pol.pl

Piękno Powiatu Kozienskiego w Fotografii

Album „Piękno Powiatu Kozienskiego w Fotografii”, który oddajemy do rąk czytelników zawiera wiele zdjęć – ciekawych, intrygujących oraz niespotykanych w dotychczas wydanych publikacjach.

Tytułowe piękno, zatrzymane w mgnieniu migawki aparatu fotograficznego utrwalone jest w monumentalnych i wiekowych zabytkach, przejawia się w niepowtarzalnej chwili, okolicznościach przyrody, ewoluuje wraz ze zmianą pór roku – raz eksponując swoje sielskie i delikatne oblicze, innym razem zajmuje obserwatora surowym, wręcz ascetycznym wizerunkiem. Jest architektonicznym, barokowym detalem świątyni, skromną kapliczką przydrożną, ukazuje się poprzez unikalną gamę, tajemniczo współgrających barw otoczenia, rozkwita wraz z matką naturą, wreszcie uchwycone jest niejako w ostatnich chwilach tchnienia – co pewne – niedługo zniknie wraz z odejściem „starych czasów”.

Z pewnością jednak same zdjęcia nie wyczerpują całej treści albumu. Krótkie, czasem wręcz lakoniczne, lecz nie narzucające się opisy przy fotografiach mają naprowadzić odbiorcę w konkretne miejsce, nierzadko dobrze mu znane, lecz pokazane z innej, niecodziennej perspektywy. I właśnie takie wrażenie – nie odkrytej bliskości miejsc powiatu kozienskiego chcemy Państwu przekazać na kartach albumu. Każda z gmin powiatu kozienskiego ma takie zaułki, czasem zapomniane, często przez większość roku trudno dostępne, pomijane w przewodnikach, albumach i innych publikacjach. Album zachwyca. Nie tylko różnorodnością miejsc i krajobrazów, stworzonych siłą natury, oddaje również pokłon ludzkiej pomysłowości, wrażliwości, sile i celowości tworzenia.

Zapraszamy do odkrywania nowego oblicza Powiatu Kozienskiego.

Janusz Stąpór

Starosta Powiatu Kozienskiego

The Beauty of Kozenice County in Photography

Album “The Beauty of Kozenice County in photography”, which we present to the readers, contains many pictures – interesting, intriguing and never published before.

The beauty mentioned in the title, captured by a shutter of a camera can be found in grand, historical monuments, or in a transient moment of natural life. It evolves with changes of the seasons – once showing its idyllic and delicate face, another time riveting viewers’ attention with an austere, ascetic image. There is a beauty in architectural baroque details of a church, and in a modest roadside shrine. This beauty is shown through a unique range of mysterious colours, it flourishes with the mother nature. Sometimes it is immortalized at the very last breath – it will soon disappear when “the old times” pass.

However, the album of photographs without text would not be complete. Short, sometimes even laconic, modest descriptions direct viewers to a specific place, sometimes well known to them, but shown from a new and unusual perspective. We would like to pass on this feeling of undiscovered familiarity on the pages of this album. Each commune of Kozenice county has such corners, sometimes forgotten, often hardly available for most of the year, omitted in guidebooks, albums and other publications. This album is a delight. Not only does it present a range of places and landscapes created by the forces of nature, but it also bows down before people of great ingenuity, sensitivity, strength and purposefulness.

We invite you to discover a new image of Kozenice County.

Janusz Stąpór
Staroste of Kozenice County

Powiat Kozienicki

Powierzchnia: **917 km²**

Liczba mieszkańców: **61079**

Starostwo Powiatowe w Kozienicach

26-900 Kozienice, ul. J. Kochanowskiego 28

tel. 48 611 73 00, fax 48 611 73 17

www.kozienicepowiat.pl, e-mail: promocja@kozienicepowiat.pl

Janusz Stąpór – Starosta Powiatu Kozienickiego

Józef Grzegorz Małaśnicki – Wicestarosta Powiatu Kozienickiego

Włodzimierz Stysiak – Przewodniczący Rady Powiatu Kozienickiego

O początkach osadnictwa na terenach obecnej ziemi kozienickiej wiadomo już od XI wieku. W „Kronice” Galla Anonima z 1096 roku jest pierwsza informacja o grodzie Sieciecha. Obecnie Sieciechów jest jedną z gmin powiatu. Ziemie wchodzące w skład dzisiejszego powiatu kozienickiego należały do dawnej dzielnicy sandomierskiej. Puszcza wraz z osadami od roku 1447 była własnością królewską. 1 stycznia 1467 roku w Kozienicach urodził się przyszły król Polski Zygmunt I Stary. W roku 1549 syn Zygmunta Starego, król Zygmunt II August podniósł Kozienice do rangi miasta. Puszcza Kozienicka (bo tak zaczęto nazywać centralną część Puszczy Radomskiej) należała od 1607 roku do dóbr królewskich.

W 1810 roku powiększono Księstwo Warszawskie i do jego dawnych sześciu departamentów dodano cztery następne, w tym radomski, w którym wyodrębniono powiaty: kielecki, konecki, kozienicki, opatowski, opoczyński, radomski, solecki, staszowski i sztybołowski.

W okresie walk powstania listopadowego w lutym 1831 roku generał Dwernicki odniósł pod Mniszewem zwycięstwo nad armią generała rosyjskiego Geismara. W czasie powstania styczniowego Puszcza Kozienicka i Stromiecka były terenem walk licznych oddziałów powstańczych, zachowane mogiły powstańcze w lasach w okolicach Głowaczowa, Rozniszewa, Nowej Wsi są trwałymi śladami tamtych wydarzeń. Ludność powiatu w 1870 roku wynosiła 79 796 osób, ale w 1880 roku było już 90 406 mieszkańców. W powiecie było 1 miasto, 8 osad miejskich, 450 wsi i kolonii. Szkół początkowych było 18. Administracyjnie powiat był podzielony na 20 gmin: Bobrowniki, Brzeźnica, Brzoza, Gniewoszków-Granica, Grabów n/Wisłą, Grabów n/Pilicą, Góra Puławska, Jedlnia, Kozienice, Mariampol, Oblasy, Policzna, Rozniszew, Sarnów, Sieciechów, Suskowska, Świerże Górne, Tczów, Trzebień i Zwolen. Taka ilość gmin utrzymała się do 1905 roku.

Lasy powiatu kozienickiego były w czasie II wojny światowej terenem licznych walk. Pod Studziankami w sierpniu 1944 roku toczyła się bitwa o przyczółek warecko-magnuszewski, który Niemcy chcieli za wszelką cenę zlikwidować. W walkach tych brała udział polska I Brygada Pancerna, której dowódcą był generał Jan Mierzycań. Od sierpnia 1969 roku wieś nosi nazwę Studzianki Pancerne i znajduje się tam pomnik-mauzoleum, który przypomina wszystkim zacięte walki i bohaterstwo żołnierzy polskich i radzieckich. Na cokole, na wiecznej warcie stoi czołg T-34 jeden z tych, które pohamowały niemieckie zagony pancerne. Są także tablice przypominające tych, którzy w zaciętej walce z wrogiem oddali swoje życie. Na przyczółku magnuszewskim w Mniszewie został utworzony Skansen Bojowy I Armii Wojska Polskiego. W czasie II wojny światowej na terenach Puszczy Kozienickiej działały i walczyły z Niemcami oddziały Batalionów Chłopskich i Armii Krajowej. Powiat kozienicki należał do terenów bardzo zniszczonych przez działania wojenne.

Na mocy ustawy z 1998 roku powstały wspólnoty samorządowe – powiaty i od 1 stycznia 1999 roku zaczynają działać starostwa powiatowe.

Powiat kozienicki o powierzchni 917 km², położony jest w południowo-wschodniej części województwa mazowieckiego. W powiecie zamieszkuje 61 079 osób. Administracyjnie do powiatu kozienickiego należy jedna gmina miejsko-wiejska Kozienice, sześć gmin wiejskich: Garbatka-Letnisko, Głowaczów, Gniewoszków, Grabów n/Pilicą, Magnuszew, Sieciechów. Po-

Kozienice County

Area: 917 km²

Population: 61079

Office of the County in Kozienice

26-900 Kozienice, ul. J. Kochanowskiego 28

tel. 48 611 73 00, fax 48 611 73 17

www.kozienicepowiat.pl, e-mail: promocja@kozienicepowiat.pl

Janusz Stąpór – Staroste of Kozienice County

Józef Grzegorz Małaśnicki – Deputy Staroste of Kozienice County

Włodzimierz Stysiak – President of Kozienice County Council

First records on settlement in the area of today's Kozienice region come from as early as the 11th century. Gallus Anonymus in his "Chronicles" from 1096 wrote the first information on the borough of Sieciech. Today Sieciechów is one of the county's communes. Area of Kozienice county once belonged to Sandomierz district. The local primeval forests and villages were royal property from 1447. On the January 1st 1467 Polish king, Sigismundus the Old was born in Kozienice. In 1549 his son, king Sigismundus II Augustus granted Kozienice town privileges. Kozienicka Primeval Forest (that is what central part of Radom primeval forest started to be called) belonged to royal properties from 1607.

In 1810 Duchy of Warsaw was extended. To the already existing six departments four new ones were added, including Radom department, in which the following counties were distinguished: Kielce, Końskie, Kozienice, Opatów, Opoczno, Radom, Solec, Staszów and Szydłowiec.

During the November Uprising battles in February 1831, general Dwernicki defeated Russian army of general Geismar near Mniszew. During the January Uprising, Kozienicka and Stromiecka primeval forests were areas of fights of numerous insurgents' troops. The region of Głowaczów, Rozniszew, Nowa Wieś is full of remnants of these events. Population of the county in 1870 was 79796, but in 1880, there were already 90406 inhabitants. In the county there was one town, 8 urban settlements, 450 villages and colonies, and 18 primary schools. The county was divided into 20 communes: Bobrowniki, Brzeźnica, Brzózka, Gniewoszków-Granica, Grabów n/Wisłą, Grabów n/Pilicą, Góra Puławska, Jedlnia, Kozienice, Mariampol, Oblasy, Policzna, Rozniszew, Sarnów, Sieciechów, Suskowola, Świerże Górne, Tczów, Trzebień and Zwoleń. The number of communes did not change until 1905.

Forests of Kozienice county during the Second World War were the area of many military operations. In the battle of Studzianki in August 1944 roku Germans desperately tried to win warecko-magnuszewski bridgehead. The First Polish Armoured Brigade led by general Jan Mierzycań took part in the battle. Since August 1969 the village has been called Studzianki Pancerne (literally: Armoured Studzianki) and it takes pride of a monument – mausoleum commemorating all the stout battles and courage of Polish and Soviet soldiers. On the pedestal, tank T-34 stands its eternal sentry, honouring those who gave their life in the fight with the enemy. In warecko-magnuszewski bridgehead in Mniszew an open-air military museum of the First Army of Polish Forces has been created. During II World War in the area of Kozienicka Primeval Forest troops of Peasants' Battalions and Home Army operated and fought with Germans. Kozienice county was severely damaged by military operations.

On the strength of the act from 1998, local authority entities – counties were created. On January 1st 1999, county offices took over new responsibilities.

Kozienice county with the area of 917 km² is situated in South-eastern part of Mazovian voivodship. The county has 61 079 inhabitants. Administratively it consists of one urban-rural community: Kozienice, six rural communities: Garbatka-Letnisko, Głowaczów, Gniewoszków, Grabów n/Pilicą, Magnuszew, Sieciechów. Kozienice district is located in the fork of two

wiat kozienicki leży w widłach rzek Wisły i Pilicy, która jest naturalną granicą z powiatem grójeckim, a Wisła oddziela powiat kozienicki od powiatu garwolińskiego (województwo mazowieckie) oraz ryckiego i puławskiego (województwo lubelskie). Od południa powiat graniczy z powiatem zwoleńskim, a od zachodu radomskim i białobrzeskim.

Powiat kozienicki ma bogatą historię i kulturę, ciekawe tradycje oraz wspaniałe walory krajobrazowo-przyrodnicze, które zapewnia Puszcza Kozienicka i Stromiecka. Sąsiedztwo aglomeracji warszawskiej, korzystne położenie komunikacyjne i infrastruktura, stwarzają dobre warunki dla inwestorów i turystów. Obszar powiatu kozienickiego bogaty jest w unikalne walory przyrodnicze. Najważniejszym z nich jest Kozienicki Park Krajobrazowy, którego 7010 ha część powierzchni znajduje się w granicach powiatu kozienickiego. W celu ochrony przed zniszczeniem oraz stworzenia warunków dla rozwoju turystyki i wypoczynku wokół parku utworzono otulinę. Najcenniejsze elementy przyrody znajdują się na terenie rezerwatów, chronią one przed zniszczeniem i wyginięciem rzadkie okazy fauny i flory. Uzupełnieniem wielkoobszarowych form ochrony przyrody są użytki ekologiczne, przeważnie o charakterze śródleśnych bagien lub łąk oraz pomniki przyrody żywej. W systemie europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 na terenie powiatu oraz w jego sąsiedztwie są obszary o wysokich wartościach przyrodniczych, Puszcza Kozienicka oraz Dolina Środkowej Wisły. Kozienicki Park Krajobrazowy z urozmaiconym krajobrazem, kompleksami leśnymi i wodami, licznymi zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi zapewnia znakomite warunki do rozwoju turystyki i rekreacji. Możliwości dla rozwoju turystyki i wypoczynku stwarza także bezcenna przyrodniczo dolina Wisły i Pilicy oraz tereny przyległe do rzeki Radomki przepływającej przez gminy Głowaczów, Kozienice i Magnuszew. Na terenie powiatu kozienickiego można korzystać z oferty gospodarstw agroturystycznych oraz licznych szlaków turystycznych, pieszych i rowerowych. Niezwykle urozmaicony region o bogatej historii i tradycji zaprasza miłośników jeździectwa do Stadniny Koni, która rozpoczęła działalność w 1924 roku, jako jedna z trzech stadnin państwowych w Polsce.

Powiat kozienicki jest powiatem rolniczo-przemysłowym, tereny użytkowane rolniczo stanowią 57,48% jego powierzchni. W gospodarce regionu rolnictwo zajmuje wysoką pozycję, dominującymi kierunkami produkcji rolniczej są zboża, owoce miękkie i warzywa, trzoda chlewna oraz przetwórstwo rolno-spożywcze. W powiecie kozienickim działają firmy specjalizujące się w przetwórstwie warzyw i owoców, mięsa i mleka.

Największym przedsiębiorstwem działającym na terenie powiatu jest znajdująca się w Świerżach Górnych Elektrownia „Kozienice” SA, należąca do grupy kapitałowej Enea SA. Ważne miejsce na mapie gospodarczej powiatu zajmują: „Esselte Polska” Sp. z o. o.; Spółdzielnia Inwalidów; Zakłady Silikatowe „ŻYTKOWICE”; Fabryka Domów „BOGUCIN”; PREFABET Kozienice SA. W powiecie dobrze rozwija się mała i średnia przedsiębiorczość pozarolnicza, działająca w sektorze prywatnym. Atutem powiatu są duże możliwości intensyfikacji produkcji rolniczej – ekologicznej, rozwijanej równoległe z agroturystyką i ekoturystyką.

Starostwo Powiatowe podpisało umowę o współpracy gospodarczej, handlowej i przemysłowej oraz w dziedzinie kultury, edukacji, sportu i turystyki z miastem Miżgirja Okręg Zakarpacki na Ukrainie i gminą Szaterniki w rejonie wileńskim na Litwie.

rivers –Vistula and Pilica. The latter forms a natural border with Grójec county, while the Vistula separates Kozienice county from the county of Garwolin (Mazovian voivodship), Ryki and Puławy (lubelskie voivodshi). From the South the county borders with Radom and Białobrzegi region.

Kozienice county has a rich history and culture, interesting traditions and amazing nature and landscapes, provided by Kozienicka and Stromiecka primeval forests. Vicinity of Warsaw agglomeration, favourable location and infrastructure create great conditions for investors and tourists. The area of Kozienice county is rich in unique natural treasures, the most important of which is Kozienice Landscape Park. 7010 hectares of its area belongs to Kozienice county. To protect the forest and to create conditions for tourism and leisure, a buffer zone around the Park was created. The most precious natural elements and rare species of fauna and flora are protected against damage and extinction in natural reserves. Extensive forms of natural protection are complemented by ecological arable lands, usually marshes in the forests or meadows, and natural monuments. According to the system European environmental network NATURA 2000 in the district and in its vicinity there are areas of high natural value – Kozienice primeval forest and Middle Vistula River Valley. Kozienice Landscape Park with its varied landscape, forest and water complexes, numerous natural ecosystems provides fantastic conditions for tourism and recreation development. Invaluable nature of the Vistula and Pilica River Valley, and riversides of Radomka River, running through communes of Głowaczów, Kozienice and Magnuszew also provide opportunities for tourism and leisure development. In Kozienice county tourists may choose from a range of agritouristic farms and numerous touristic trails – both walking and cycling. This varied region of rich history and tradition welcomes amateurs of horse riding to a horse stud which has been operating since 1924, as one out of three national studs in Poland.

Kozienice county has an agricultural and industrial character. Farming grounds constitute 57.48% of its area. In the region's economy, agriculture plays an important role. Dominant branches of farming production are: cereal, soft fruit, vegetables, swine, and fruit and food industry. In the district there are companies specializing in vegetable, fruit, meat and milk processing.

The biggest enterprise in the county is a power station „Kozienice” SA, located in Swierże Górne, belonging to Enea SA capital group. Companies playing important role in the county's economy include: „Esselte Polska”, Cooperative of the Handicapped, Silicate Industrial Plant „ŻYTKOWICE”; House Factory „BOGUCIN”; PREFABET Kozienice SA. Small and medium private enterprises develop in the district in non-agricultural sectors too. The county gives an opportunity to intensify of agricultural ecological production, developed parallelly to agritourism and ecotourism.

The county signed agreements on economical, commercial, industrial, cultural, educational, sport and tourism cooperation with Miżgirja, Transcarpathian Oblast in Ukraine and Szaterniki commune in Vilnius region in Lithuania.

Gmina Garbatka-Letnisko

Powierzchnia: **74 km²**

Liczba mieszkańców: **5260**

Urząd Gminy

26-930 Garbatka-Letnisko, ul. Skrzyńskich 1

tel. (48) 621 01 94, fax 621 00 54

e-mail: urząd@garbatkaletnisko.pl

www.garbatkaletnisko.pl

Robert Kowalczyk – Wójt

Włodzimierz Mazur – Przewodniczący Rady Gminy

Pierwsze ślady osadnictwa na tym terenie pochodzą z epoki kamienia. Najwcześniejsze wzmianki o Garbatce występują w „Liber beneficiorum” Jana Długosza oraz radomskich Księgach ziemskich z połowy XV wieku, jako o własności rodziny Szlizów herbu Awdaniec. Później przeszła w ręce Kochanowskich (przez małżeństwo Barbary SzlizoŃny z dziadem Jana Kochanowskiego). Nazwa miejscowości pochodzi od słowa „garb”, co oznacza pagórek.

Duży wpływ na rozwój Garbatki miało wybudowanie kolei carskiej około 1885 roku. Podczas I wojny światowej w latach 1914 – 1915 Garbatka stanowiła dla Austriaków teren wojennych działań pomocniczych. II wojna światowa zapisała się w dziejach miejscowości bardzo tragicznie. W 1984 roku Garbatkę odznaczono Krzyżem Walecznych za „czyny męstwa i odwagi w czasie II wojny światowej”.

Gmina położona jest w południowo – wschodniej części powiatu, w otulinie Kozienskiego Parku Krajobrazowego, którego najcenniejszym elementem jest przyroda. W Puszczy stwierdzono występowanie 569 gatunków roślin, wśród nich jest 41 gatunków chronionych. Lasy, zbiorniki wodne, łąki są miejscem lęgów i przelotów ponad 200 gatunków ptaków. Garbatka-Letnisko wyróżnia się szczególnymi walorami mikroklimatycznymi, przyrodniczymi i krajobrazowymi. Dobre warunki klimatyczne przesądziły o letniskowym charakterze miejscowości. Na obszarze rezerwatu „Krępiec”, nad zalewem środkowym będącym głównym kąpieliskiem Garbatki-Letnisko położony jest Ośrodek Wypoczynkowy „Polanka”. Na terenie ośrodka, zazwyczaj podczas weekendu, odbywają się liczne imprezy. Są to głównie koncerty i dyskoteki urządzone w amfiteatrze leśnym „Grzybek”. Oprócz nich, co roku, w lipcu organizowane są „Dni Garbatki”.

W gminie Garbatka-Letnisko znajduje się wiele zabytków i miejsc o szczególnym znaczeniu historycznym i kulturowym. W Żytkowicach jest Pomnik Mauzoleum Legionistów upamiętniający poległych w bitwie pod Laskami i Anielinem w październiku 1914 roku, w której brały udział Legiony Polskie sformowane przez Józefa Piłsudskiego. W Garbatce-Letnisku jest kościół Nawiedzenia NMP, w którym znajduje się barokowy ornat i relikwiarz z XVIII wieku. Na miejscowym cmentarzu znajduje się Pomnik Katyński upamiętniający zamordowanych w łagrach sowieckich mieszkańców Garbatki, zbiorowa mogiła poległych we wrześniu 1939 roku i mogiła zamordowanych w 1943 roku przez okupanta mieszkańców Molend i żołnierzy AK.

Oprócz zabytków związanych z historią Polski, w północnej części Garbatki zachowały się drewniane domy typu willowego. Pochodzą one z okresu międzywojennego, a ich cechą charakterystyczną są pięknie wykonane ganki, werandy i tarasy. Na wielu willach występuje typowy dla budownictwa letniskowego motyw słońca.

Garbatka-Letnisko commune

Area: 74 km²

Population: 5260

Commune Office

26-930 Garbatka-Letnisko, ul. Skrzyńskich 1

tel. (48) 621 01 94, fax 621 00 54

e-mail: urzad@garbatkaletnisko.pl

www.garbatkaletnisko.pl

Robert Kowalczyk – Mayor

Włodzimierz Mazur – President of Municipal Council

The first signs of settlement in this area go back to the Stone Age. Garbatka was first mentioned in “Liber beneficiorum” by Jan Długosz and in Radom District Books from mid-15th century, as a property of the Szlitz family, Awdaniec coat of arms. Then, the village was passed into possession of the Kochanowski family (by marriage of Barbara Szlitz with Jan Kochanowski’s grandfather). The name of the village derives from Polish word “garb”, meaning a hump or a hill.

Construction of tsarist railway around 1885 had a big impact on Garbatka’s development. During the First World War in 1914 – 1915 Garbatka constituted an area of auxiliary operation for the Austrian forces. The Second World War left a more tragic mark on the region. In 1984 Garbatka was awarded the Cross of Valor for “brave and courageous deeds during the Second World War”.

The commune lies in South-eastern part of the county, in the buffer zone of Koziencice Landscape Park of unusual natural beauty. In Koziencicka primeval forest 569 species of plants are recognized, including 41 protected species. Forests, water complexes and meadows constitute breeding area and terrain of passage for over 200 bird species. Garbatka-Letnisko has an exceptional microclimatic, natural and landscape features. Good climatic conditions make the commune a perfect summer holiday spot. In “Krępiec” reserve, by the reservoir – the main bathing place in Garbatka-Letnisko, a holiday camp “Polanka” is placed. In the camp, especially on weekends, various events take place, mostly concerts and discos in the forest amphitheatre “Grzybek”. Apart from these, every July Days of Garbatka are organised.

In Garbatka-Letnisko commune there are many historical and cultural monuments and places. In Żytkowice you can see a monument of Legionaries’ Mausoleum, commemorating those who fell in the battles of Laski and Anielin in October 1914, where Polish Legions led by Józef Piłsudski fought. In Garbatka-Letnisko the Church of the Visitation of Virgin Mary, with a baroque chasuble and reliquary from the 18th century can be visited. In the local cemetery there is Katyń Monument commemorating inhabitants of Garbatka murdered in Gulag camps, and a common grave of soldiers fallen in September 1939, as well as the grave of inhabitants of Molendy and soldiers of Home Army killed by the occupant in 1943.

Apart from historical monuments, in northern part of Garbatka wooden villas are well preserved. They date back to the interwar period, and have characteristically beautiful porches, verandas and terraces. Many villas are decorated with a solar motif, which is typical for summer holiday buildings.

◀ Prawdziwy rozkwit Garbatki-Letnisko nastąpił w okresie międzywojennym. Przybywający tu letnicy zachwyceni okolicą budowali piękne, bogato zdobione, charakterystyczne wille wypoczynkowe.

◀ The real prosperity of Garbatka-Letnisko began in the interwar period. Delighted with the beauty of the surroundings, summermakers built here beautiful, richly decorated characteristic holiday villas.

Jeden z witraży w kościele w Garbatce-Letnisku.
One of the stained glass windows in the church in Garbatka-Letnisko.

Moda na Garbatkę sprowadza do niej ciekawych ludzi, różnych zainteresowań i profesji. Mają oni swój wkład w rozwój kultury i innych dziedzin życia lokalnej społeczności.

Fashion for Garbatka brings in many interesting people of different interests and professions. They have contributed to the development of culture and other areas of community life.

Bitwę Legionów Polskich Józefa Piłsudskiego pod Anielinem-Laskami upamiętnia Mauzoleum położone niedaleko stacji kolejowej w Żytkowicach. Bitwa w której brali udział przyszli Marszałkowie Polski: Piłsudski, Rola-Żymierski, Rydz-Śmigły oraz gen. Haller trwała od 22 do 28 października 1914 r.

Battle of the Piłsudski Polish Legions near Anielin-Laski commemorates Mausoleum located near the railway station in Żytkowice. The battle, in which participated future Polish Marshals: Piłsudski, Rola-Żymierski, Rydz-Śmigły and Gen. Haller, took place on the 22–28 October 1914.

Po bitwie Legionów pod Laskami poległych i zmarłych chowano w masowych grobach i mogiłach. Krzyż i tablica upamiętnia mogiłę na piaszczystym wzgórzu w Brzustowie.

After the battle of Piłsudski Polish Legions near Laski the dead were buried in mass graves. The cross and plaque commemorates the grave on the sandy hill in Brzustowo.

Kolejna „figura powstańcza” na skraju Puszczy Kozienickiej w Molendach jest świadectwem poświęcenia młodych powstańców styczniowych i bezwzględności zaborców.

Another „insurgent figure” on the edge of the Kozienicka Forest in Molendy is a testament to the dedication of the young rebels of January and the ruthlessness of the invaders.

- ◀ Piękne widoki, możliwość obcowania z dziką przyrodą oraz lecznicze właściwości olejków eterycznych sosny wpływają na wyjątkowy klimat okolic Garbatki.
- ◀ Beautiful views, opportunity to commune with wildlife and the healing properties of essential oils of pine contribute to the unique atmosphere of the surroundings of Garbatka.

Umiejętne wykorzystanie naturalnych miejsc i surowców uatrakcyjnił pobyt wszystkim gościom w obiektach turystycznych i wypoczynkowych Puszczy Kozienickiej. Doskonałym tego przykładem jest latarnia przy tawernie w Garbatce-Zbyczyn.

The intelligent use of natural places and raw materials makes the visit more attractive to all guests staying at tourist and recreational facilities of the Kozienicka Forest. A perfect example is the lantern at the tavern in Garbatka-Zbyczyn.

▼ Największy rezerwat Puszczy Kozienickiej „Krępiec” rozciąga się na 279 ha powierzchni. Spotkamy tam wiekowe dęby, klony i sosny. Przez rezerwat przepływają potoki Brzeźniczka i Krępiec, wzdłuż linii których również występuje ciekawa szata roślinna. ▶

▼ The largest forest reserve of the Kozienicka Forest – „Krępiec” extends to 279 hectares. We will meet there aged oaks, maples and pines. Streams flowing through the reserve are Krępiec and Brzeźniczka, along the lines of which we also have some interesting vegetation. ▶

Gmina Głowaczów

Powierzchnia: **186 km²**
Liczba mieszkańców: **7244**

Urząd Gminy

26-903 Głowaczów, Rynek 35
tel. (48) 623 10 75, fax 623 12 17
e-mail: wojt@glowaczow.pl
www.glowaczow.pl

Stanisław Bojarski – Wójt
Piotr Kozłowski – Zastępca Wójta
Bożena Dabińska – Przewodnicząca Rady Gminy

Na gruntach wsi Leżenice został założony Głowaczów, który w 1445 roku na podstawie przywileju ks. Mazowieckiego Bolesława uzyskał prawa miejskie. Upamiętniając założyciela Jana Głowacza, miasto nazwano Głowaczowem. Wielowiekowa historia osadnictwa z prawami miejskimi znalazła swoje odzwierciedlenie w założeniu i zabudowie miejscowości, o czym świadczy zachowany do dziś zabytkowy układ przestrzenny „rejonu rynku” (posiada on plan regularny, niemal wszystkie ulice są proste i przecinają się pod kątem prostym). W 1869 roku Głowaczów utracił prawa miejskie.

Na obszarze gminy Głowaczów dominują uprawy zbóż i roślin okopowych. Uprawia się tam także owoce: truskawki i porzeczki oraz warzywa: ogórki, pomidory. Na terenie gminy działają zakłady gastronomiczne, gospodarstwa ekologiczne (produkujące zdrową żywność) oraz gospodarstwa agroturystyczne świadczące usługi gastronomiczne, noclegowe i rekreacyjne. Jednym z największych osiągnięć gminy jest budowa oczyszczalni ścieków, przez co zanieczyszczona niegdyś Radomka i jej brzegi stały się miejscem wypoczynku.

Za główny cel władze gminy stawiają sobie rozwój zaplecza turystyczno-wypoczynkowego. Władze gminy pomagają w powstawaniu nowych gospodarstw agroturystycznych, zagospodarowaniu nowych terenów rekreacyjnych (plaże i kąpieliska) oraz przeciwdziałają degradacji środowiska przyrodniczego.

Głównym atutem gminy jest jej położenie w atrakcyjnym przyrodniczo miejscu oraz między dużymi miastami (Warszawa 70 km, Lublin 110 km, Kozienice 18 km). Gmina Głowaczów leży w dolinie rzeki Radomki, pomiędzy dużymi kompleksami leśnymi Puszczy Kozienickiej i Puszczy Stromieckiej. Na swym terenie posiada liczne atrakcje przyrodnicze i krajobrazowe, takie jak: siedlisko bociana czarnego w Grądach, czy aleję lipową (pomnik przyrody) na trasie z Brzozy do Sewerynowa. Liczne szlaki turystyczne opisane są i popularyzowane w powszechnie dostępnych wydawnictwach turystycznych. W gminie znajduje się pomnik – mauzoleum w Studziankach Pancernych, obelisk postawiony na pamiątkę walki oddziału mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala” w Chodkowie, pomniki w Brzozie i Głowaczowie postawione w hołdzie żołnierzom poległym w II wojnie światowej oraz XIX-wieczny, zabytkowy kościół w Brzozie.

Głowaczów commune

Area: **186 km²**

Population: **7244**

Commune Office

26-903 Głowaczów, Rynek 35

tel. (48) 623 10 75, fax 623 12 17

e-mail: wojt@glowaczow.pl

www.glowaczow.pl

Stanisław Bojarski – Mayor

Piotr Kozłowski – Deputy Mayor

Bożena Dabińska – President of Municipal Council

Głowaczów was founded on the grounds of Leżenice village. In 1445, by a privilege of Mazovian prince Boleslaw, it gained urban rights. The new town was named after its founder, Jan Głowacz. Many centuries of history has been reflected in the town's constructions and buildings, especially in the layout of the market place area (there is a regular plan, almost all the streets are straight and cross perpendicularly). In 1869 Głowaczów lost city rights.

In the area of Głowaczów commune, mostly cereal and root vegetables are grown. Apart from them, also fruits: strawberries and currants, and vegetables: tomatoes and cucumbers, are cultivated. In the commune eating places, ecological farms (producing healthy food), agritouristic farms offering gastronomic, accommodation and recreation services operate. One of the biggest achievements of the commune is a sewage treatment plant. Due to its opening, once polluted Radomka River and its banks have become a place of leisure.

The main aim of the local authorities is development of touristic and holiday resources. The authorities support creation of new agritouristic farms, organize new leisure areas (beaches and bathing places) and counteract environmental degradation.

The main advantage of the commune is its localization in the area of natural beauty and, in the same time, between big towns (Warsaw 70 km, Lublin 110 km, Koziernice 18 km). Głowaczów commune lies in the Radomka River Valley, between big forest complexes of Koziernicka and Stromiecka primeval forests. It has various natural and landscapes attractions, such as black storks' habitat in Grądy, linden alley (natural monument) along the road from Brzóza to Sewerynów. Many touristic trails are described and propagated in generally available touristic publications. In the commune, there is a monument-mausoleum in Studzianki Pancerne, an obelisk commemorating battles of the troop of Major Henryk Dobrzański „Hubal” in Chodkowo, monuments in Brzóza and Głowaczów in honour of soldiers who fell in the Second World War and a 19th-century, historic church in Brzóza.

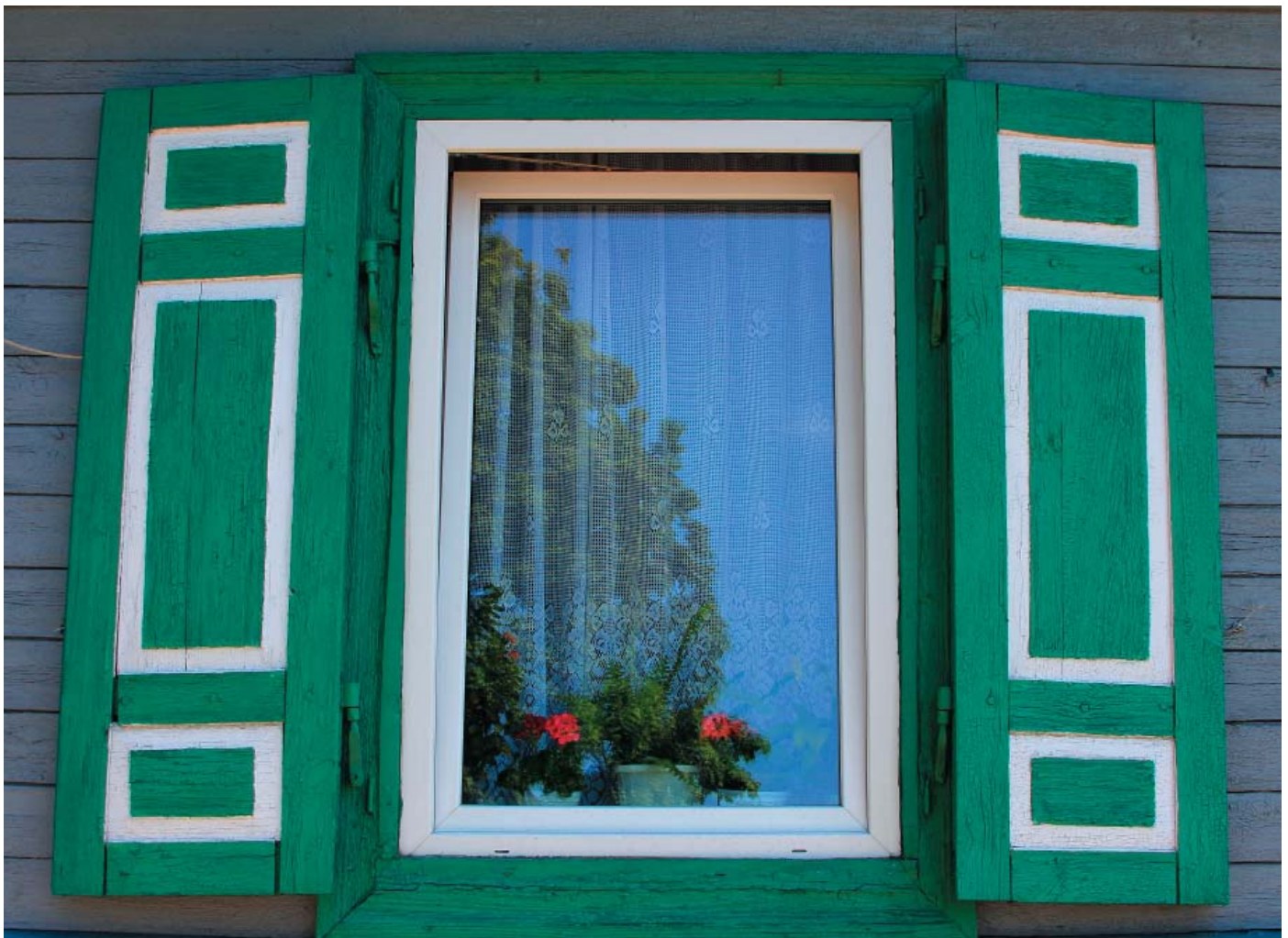

◄ Kopce są fenomenami polskiej przestrzeni i narodowej mentalności. Wznoszone przez lokalne społeczności dla uczczenia doniosłych faktów i czynów bohaterów narodowych. Na zdjęciu jeden z siedmiu istniejących w Polsce kopców Józefa Piłsudskiego, usypany niedaleko Radomki przez lokalną społeczność po śmierci Marszałka w 1935 r.

◄ Mounds are the phenomenons of the Polish landscape and national mentality. Erected by the local community to celebrate the momentous facts and deeds of national heroes. In the picture – one of the seven Józef Piłsudski's mounds existing in Poland, dumped near Radomka by the local community after the death of Marshall in 1935.

Coraz rzadziej można zobaczyć malowane, ozdobne okiennice w wiejskich domach. Pomimo upływu lat dodają uroku całym domostwom podkreślając zarazem poczucie estetyki właścicieli.

It is increasingly rare to see painted, decorative shutters in farmhouses. Despite the passing years they add charm to the homesteads, stressing a sense of aesthetics of their owners.

We wnętrzu kościoła w Brzózce odnajdziemy wiele wyjątkowych obiektów sztuki sakralnej. Poza kunsztowną posadzką, amboną i podziemiemi z grobowcami właścicieli Brzózki, na szczególną uwagę zasługują cykl płaskorzeźb z 1635 r. dłuta Andrzeja Goetckena.

In the interior of the church in Brzóza we find many unique religious art objects. In addition to elaborate floor, pulpit, and subterranean tombs of the owners of Brzóza, particular attention should be paid to the series of bas-reliefs sculpted by Andrzej Goetcken in 1635.

▼ Fasada zabytkowego kościoła pw. św. Bartłomieja w Brzózce przyciąga i zaciekawia efektywnym stylem neogotyku angielskiego oraz niespotykaną kolorystyką.

▼ The facade of the historic St. Bartholomew church in Brzóza attracts and intrigues by its effective english neo-gothic style and unusual colors.

W 1839 r., z Warszawy do Brzózki przybyło kilkunastu zakonników misjonarzy, którzy wraz z miejscowym i okolicznym duchowieństwem (...) odprawiali w kościele Brzózkiem solenne nabożeństwa, procesje i kazania wobec dziesięcioletniej prawie rzeszy wiernych (Ks. Jan Wiśniewski „Dekanat Kozienski”). ▶

In 1839, from Warsaw to Brzóza attended several religious missionaries, who, along with local and area clergy (...) celebrated solemn religious services, processes and sermons for nearly ten thousand multitude of the faithful (Fr. J. Wisniewski, Kozienski Deanery). ▶

PAMIĄTKA
MISSYI w BRZOZY
DNIA 15 MAJA 1839 R.
KRZYŻ ODNOWIONY 1860

Letnia łąka mazowieckiego krajobrazu we wsi Moniochy.
Summer meadow landscape in the village Moniochy.

Znad stawu pozostałego po
przypałacowym parku w Brzósze
rozciąga się malowniczy widok
na kościół z 1856 r. ▶

A picturesque view of a church
from the year 1856 seen from
over the pond remaining after
the royal park in Brzóza. ▶

Piękna aleja starych lip biegnie przy drodze Sewerynow-Brzóza na długości 2,5 kilometra. Od 1932 r. jako posiadająca wartość artystyczną, kulturową i historyczną została wpisana na listę zabytków chronionych prawem.

A beautiful avenue of old limes runs along Sewerynow-Brzóza tract on the length of 2,5 kilometers. Since 1932, as having artistic, cultural and historical value, was entered on the list of monuments protected by law.

◀ Rzadki okaz sosny kalifornijskiej jest jednym z niewielu świadków wspaniałości „Państwa Brzózki”.

◀ A rare specimen of California pine is one of the few witnesses to the magnificence of “Brzoza State”.

Pomnik Powstańców Styczniowych w Lipie. Jedno z wielu w powiecie kozienickim miejsc pamięci o powstańcach styczniowych walczących w 1864 r. w Puszczy Kozienickiej. W Lipie upamiętniono walczących i poległych 15 lutego 1864 r. z oddziału powstańczego „Dzieci Warszawskich” dowodzonego przez porucznika Pawła Gąsowskiego.

Monument of the January Uprising insurgents in Lipa. One of the many places in the Kozienice County in memory of the insurgents fighting in January 1864 in the Kozienicka Forest. In Lipa commemorated fighting and fallen on February 15, 1864 from the „Children of Warsaw” insurgent troop commanded by Lieutenant Paul Gąsowski.

Pomnik-Mauzoleum upamiętnia żołnierzy 1 Brygady Pancerniej im. Bohaterów Westerplatte oraz jednostek Armii Czerwonej walczących i poległych w Bitwie pod Studziankami 9–16 sierpnia 1944 r.

Monument-Mausoleum commemorates the soldiers of the 1 Westerplatte Heros Armoured Brigade. and units of the Red Army, who fought and died in the Battle of Studzianki on 9–16 August 1944.

Jeden ze stawów dworskich majątku Brzóza. Położony na uboczu, za kępami drzew.
One of the manor ponds of the Brzóška estate. Located aside, by clumps of trees.

Decydując się na spływ kajakowy Radomką, w okolicach Chodkowa, podziwiać możemy styk Puszczy Kozienickiej i Stromieckiej oddzielonych jedynie rzeką.

Deciding canoeing down the Radomka river, near Chodków, we can admire the meeting of the Stromiecka and Kozienicka Forests separated only by a river.

Mała, samotna kapliczka postawiona w miejscu starego cmentarza w Brzósie. Ostatnio odrestaurowana dzięki prężnym działaniom proboszcza i mieszkańców miejscowości.

A small, solitary chapel erected in place of the old cemetery in Brzóza. Recently restored thanks to vigorous activities of the parson and residents of the village.

Czyste środowisko i przyjazne warunki sprawiają, że w powiecie kozienickim jest bardzo dużo gniazd bocianich. Przed odlotem zachycają nas swym widokiem, choćby podczas sejmików bocianich.

Clean environment and friendly atmosphere make the Kozienice County rich in storks nests. Before the winter departure birds delight us with their view, for example, during the stork's councils.

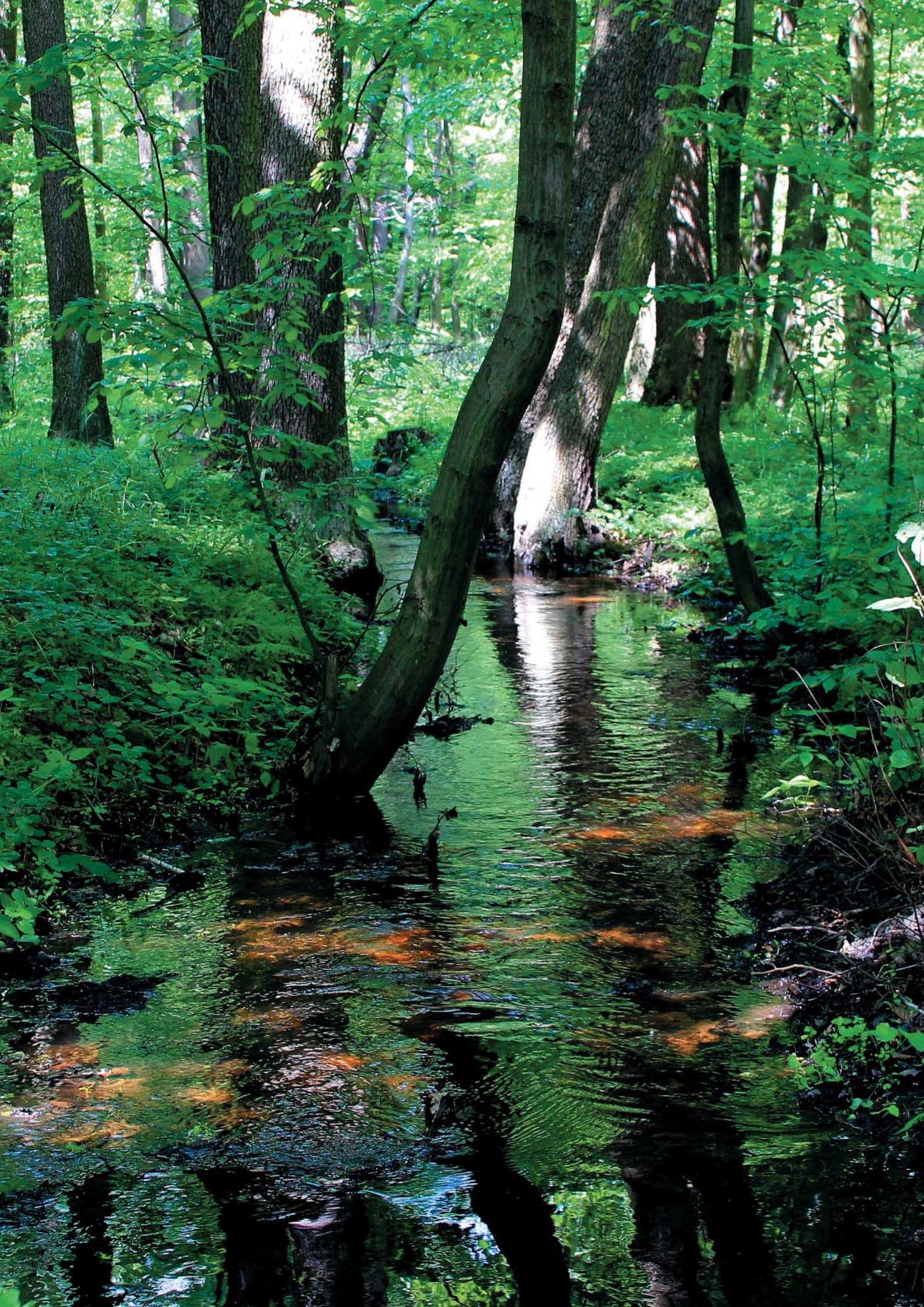

▲ Wpadająca do Radomki rzeczka Narutówka zasila stawy „Grądy” i tworzy dziewicze rozlewiska z interesującą rodzimą roślinnością w okolicy Wólki Ursynowskiej. ▶

▲ In the area of Wólka Ursynowska Narutówka river, falling in to the Radomka, feeds “Grądy” ponds and creates virgin overflow areas with interesting native flora. ▶

Gmina Gniewoszków

Powierzchnia: **84 km²**

Liczba mieszkańców: **4099**

Urząd Gminy

26-920 Gniewoszków, ul. Lubelska 16

tel. (48) 621 50 03, 621 50 35, fax 621 50 46

e-mail: gmina@gniewoszew.pl

www.gniewoszew.pl

Stefan Marek Banaś – Wójt

Bogdan Przychodzeń – Zastępca Wójta

Maria Halina Banaś – Przewodnicząca Rady Gminy

Nazwa miejscowości pochodzi od nazwiska jej założyciela, podstolego województwa sandomierskiego Jana Gniewosza, a najstarsza wzmianka o niej pojawia się w przywileju lokacyjnym z 1693 roku, który zapewniał wolność osiedlania się w miasteczku i uprawiania handlu i rzemiosł. Szybki rozwój gospodarczy był wynikiem położenia miasta przy trakcie prowadzącym z Warszawy do Lublina i dalej na Litwę. W latach swojej świetności Gniewoszków posiadał sąd i urząd gminy, stację pocztową i szkołę początkową. Mieszkańcami były osoby narodowości polskiej, żydowskiej i niemieckiej. Jednak częste pożary oraz wylewy Wisły doprowadziły stopniowo do jego malejącego znaczenia, a w konsekwencji do utraty praw miejskich w 1869 roku. Gniewoszków to gmina typowo rolnicza, z rozwiniętą produkcją roślinną i zwierzęcą. Liczne są także plantacje truskawek i sady. W dolinie Wisły koncentrują się tereny o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, zakwalifikowane do ochrony w skali międzynarodowej. Stanowią one część jednego z najcenniejszych ekosystemów rzecznych w Europie. Na terenie gminy istnieje wiele zabytków i śladów przeszłości. W samym Gniewoszkowie, przy rynku, znajdują się trzy, pochodzące z XVIII wieku podpiwniczone, zabytkowe domy. W Wysokim Kole jest kościół Sanktuarium Maryjne pw. NMP Królowej Różańca Świętego, który zbudowany został w latach 1637–1681, a kształtem przypomina trzynawową bazylikę, są w nim m.in. cudowny obraz Matki Bożej Wysokokolskiej oraz dwa zabytkowe dzwony z 1717 i 1720 roku. Na przeciwko cmentarza parafialnego usytuowany jest cmentarz wojskowy, na którym spoczywają żołnierze polegli w czasie bitwy o Dęblin (1914 rok) i w czasie walk prowadzonych nad Wisłą w 1944 roku. W miejscowości Borek znajduje się, wybudowany pod koniec XIX wieku Fort nr V będący elementem umocnień twierdzy Dęblin. Twierdza, zwana „Iwanogorod” została zmodernizowana i wzmocniona siedmioma fortami w roku 1879. Kościół pw. Św. Stanisława Biskupa Męczennika w Oleksowie wybudowany został w 1652 roku. Jest w nim wczesnobarokowy ołtarz główny z XVII wieku z licznymi elementami wyposażenia barokowego z XVII w., warto zwrócić uwagę na chrzcielnicę w stylu późnorenesansowym z poł. XVII wieku oraz obraz Św. Rodziny i Matki Bożej z Dzieciątkiem z XVIII wieku, stalle i ławki z 1863 roku.

Gniewoszków commune

Area: **84 km²**

Population: **4099**

Commune Office

26-920 Gniewoszków, ul. Lubelska 16

tel. (48) 621 50 03, 621 50 35, fax 621 50 46

e-mail: gmina@gniewoszkow.pl

www.gniewoszkow.pl

Stefan Marek Banaś – Mayor

Bogdan Przychodzeń – Deputy Mayor

Maria Halina Banaś – President of Municipal Council

The commune takes its name after its founder – Assistant Master of the Poultry of Sandomierz voivodship, Jan Gniewosz. The town was first mentioned in a charter law from 1693, which gave the town privilege of settlement and performing trade and craftsmanship. Quick economic development was an effect of location on a track from Warsaw to Lublin. In its heyday Gniewoszków had a court and municipal office, post office and primary school. The town's residents were of Polish, Jewish and German nationality. However, frequent fires and floods of the Vistula River gradually led to a decline of the town's importance and in 1869 it lost urban rights. Gniewoszków is a typical agricultural community, with a well-developed vegetables' and animals' production. Strawberry plantations and orchards are also numerous. Vistula River Valley abounds in areas of the highest natural and landscape values, qualified as bound to protection in the international scale. They constitute a part of one of the most precious river ecosystems of Europe. In the commune there are various monuments and traces of the past. In Gniewoszków, near the market place, there are three houses from the 18th century, with basements. In Wysokie Koło you can see Holy Virgin Mary the Queen of Holy Rosary Church, built in the years 1637–1681, with a layout resembling a three-nave basilica, with two historical bells from 1717 and 1720. In front of parish cemetery a military cemetery is situated, where soldiers have fallen in the battle of Dęblin (1914) and during battles by the Vistula River in 1944 are buried. In Borek in the late 19th century Fort number 5 was built, as an element of Dęblin fortress' fortifications. The fortress, called „Iwanogorod”, was modernized and reinforced with seven forts in 1879. Saint Stanislaw Bishop & Martyr Church in Oleksów was erected in 1652. Inside there is an early baroque main altar from the 17th century with numerous elements of baroque furnishing from 17th century. Baptismal font in late renaissance style from mid-17th century and a picture of Holy Family and Virgin Mary with a Child from the 18th century, stalls and benches from 1863 are worth seeing.

◀ Wschodnią granicę powiatu wyznacza 70 km linia królowej polskich rzek. Widziana z lotu ptaka wzbudza podziw różnorodnych form z piasku, wody i zieleni, utworzonych przez znajdujące się w jej korycie ławice, łachy i kępy. ▲ ▼

◀ The eastern border of the county is designated by 70 km line of the queen of polish rivers. Seen from a bird's eye, arouses the admiration of various forms of sand, water and greenery, formed by situated in its channel shoals, sandbanks and clumps. ▲ ▼

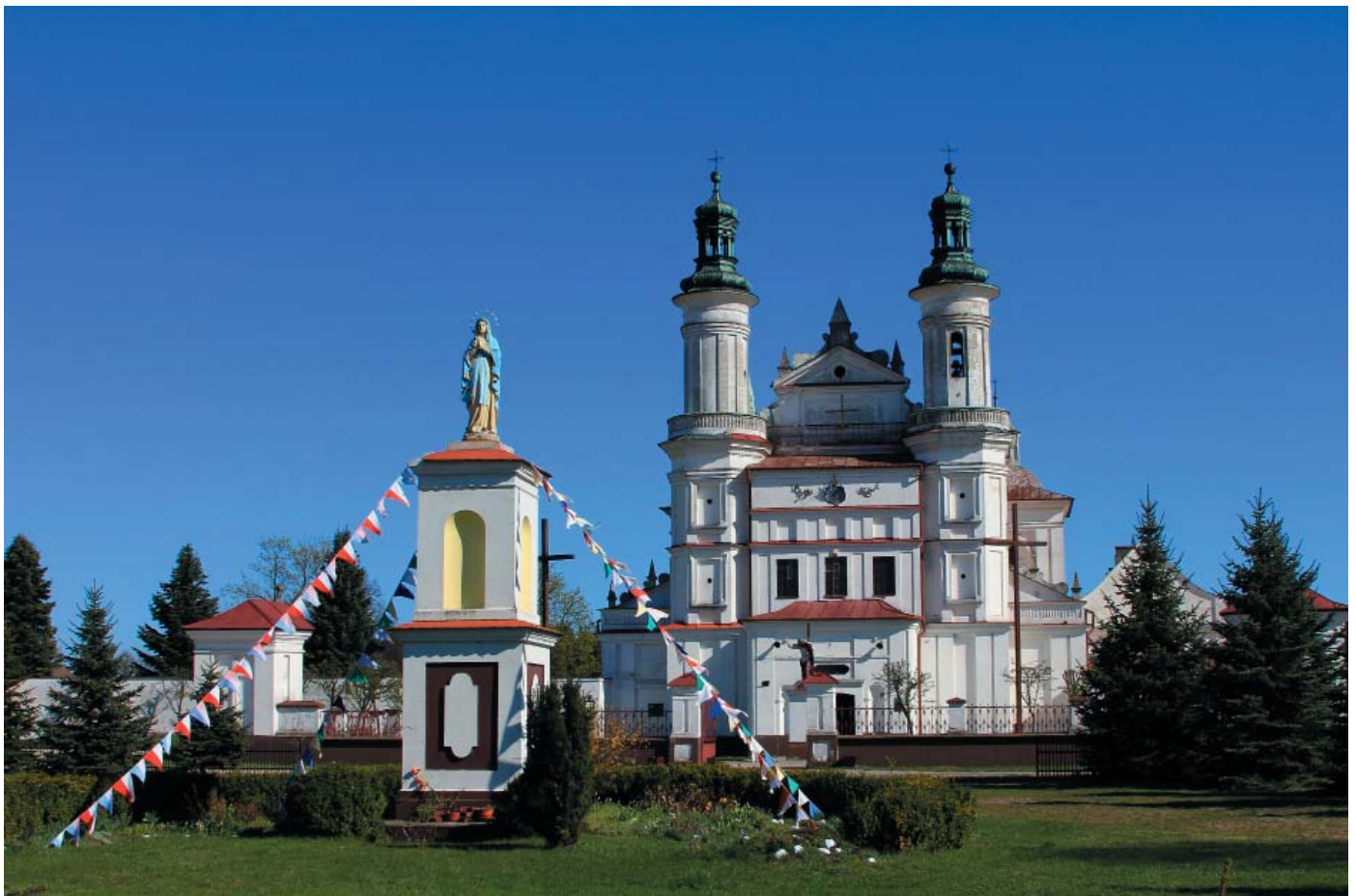

◀ Sanktuarium Najświętszej Marii Panny Królowej Różańca Świętego przyciąga rzesze pielgrzymów i pątników przed oblicze łaskami słynącego wizerunku NMP Królowej Różańca Świętego. ▼

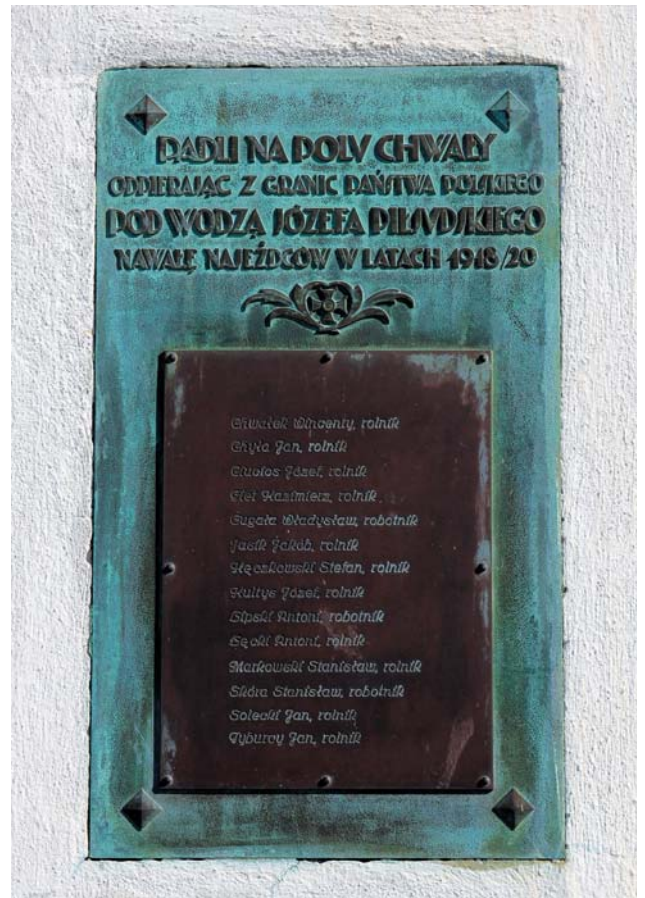
◀ The sanctuary of Our Lady of the Rosary attracts crowds of pilgrims to appear before the face of the famous for its grace image of Our Lady Queen of the Holy Rosary. ▼

Tablica memoratywna wmurowana w ścianę kościoła w Wysokim Kole upamiętnia mieszkańców okolic, poległych w walkach z bolszewikami w latach 1918–1920.

Commemorative plaque set in the wall of the church in the Wysokie Koło honours local residents killed in battles with the Bolsheviks in the years 1918 to 1920.

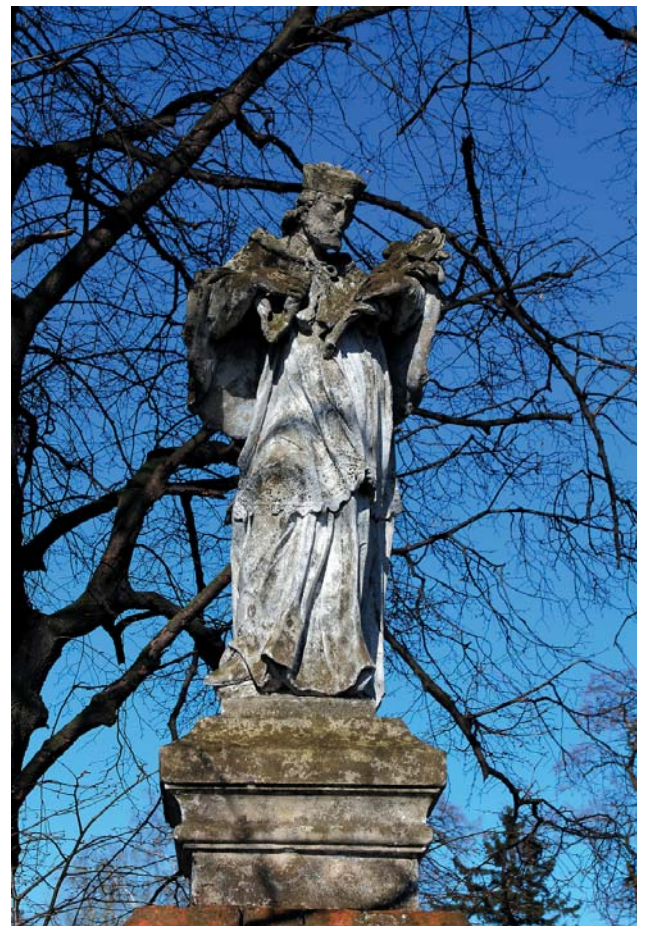

Figurka anioła zdobi nagrobek na starym cmentarzu w Rogowie Nowym. Surowe rzeźby kontrastujące z głębią błękitu nieba skłaniają do refleksji na temat trwania i przemijania.

Figurę św. Jana Nepomucena zlokalizowaliśmy w kępie drzew niedaleko szosy między Gniewoszowem a Wysokim Kolem.

Angel figurine adorns a gravestone in the old cemetery in Regów Nowy. Raw sculptures contrasting with deep blue sky lead to reflection on the persistence and transience.

The figure of St. John of Nepomuk was localized in a cluster of trees near the highway between Gniewoszków and Wysokie Koło.

◀ Nie sposób zliczyć wszystkich krzyżów, kapliczek i figurek rozrzuconych wśród pól, lasów i bezdroży powiatu kozienickiego.

◀ It is impossible to enumerate all the crosses, shrines and statues scattered among fields, forests and wilderness of Kozenice County.

Podaje się, że Oleksów jest jedną z najstarszych miejscowości w Polsce. Kościół pw. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika w czasach reformacji był zamieniony na zbór kalwiński.

It is given that Oleksów is one of the oldest towns in Poland. At the time of the Reformation the Church of St. Stanislaus Bishop and Martyr was turned into a Calvinist congregation.

Odrestaurowany zabytkowy dworek w Boguszówce jest jednym z niewielu tego typu obiektów w powiecie. Stanowi przykład polskiego, szlacheckiego domu mieszkalnego. Przy dworku znajduje się pozostałość dworskiego parku wpisanego do rejestru zabytków.

Restored historic manor house in Boguszówka is one of the few such facilities in the county. It is an example of a Polish noble dwelling house. The manor park remains are entered in the register of monuments.

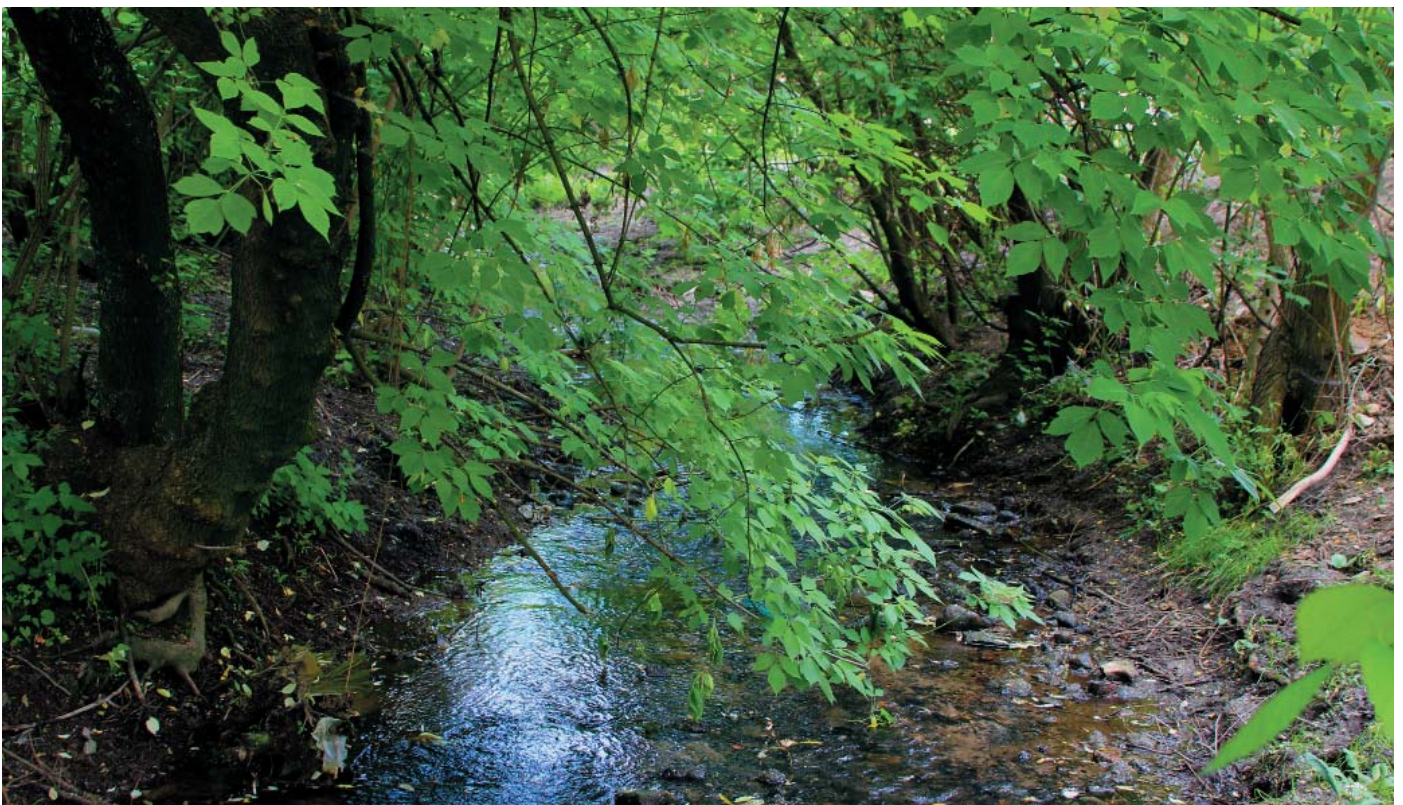

Kładka przez potok umożliwia przejście na drugą stronę rzeczki. ▶
Footbridge over the stream allows to cross the river. ▶

Pozostałości Fortu „Borek”, dawniej wchodzącego w skład twierdzy dęblińskiej, do dziś przyciągają pasjonatów historii, poszukiwań i przygód.
Remains of the Fort „Borek” – former part of the Dęblińska fortress, still attract friends of history, exploration and adventure.

Meandrujący strumyk Zwolanka jest jedną z atrakcji wsi Zwola. To właśnie w zakolu tej rzeczki godzinami bawiła się mała Maria Skłodowska z rodzeństwem i dziećmi z sąsiedztwa podczas wypoczynku u wuja Władysława Boguckiego.

Meandering stream Zwolanka is one of the attractions of the Zwola village. It is in the bend of the river, where little Maria Skłodowska with her siblings and children from the neighborhood used to play during the holidays spent at her uncle Władysław Bogucki.

Gmina Grabów nad Pilicą

Powierzchnia: **124,66 km²**

Liczba mieszkańców: **3862**

Urząd Gminy

26-902 Grabów n/Pilicą, ul. K. Pułaskiego 51

tel. (48) 662 70 14, 662 70 35, fax 662 70 52

e-mail: grabow@grabow.pl

www.grabow.pl

Euzebiusz Strzelczyk – Wójt

Wiesław Strzelczyk – Przewodniczący Rady Gminy

Nazwa miejscowości wyprowadzona jest od grabu, zaś określenie nad Pilicą pochodzi z połowy XIX wieku dla odróżnienia Grabowa nad Wisłą położonego na zachód od Zwoleń. Grabów nad Pilicą jest starą osadą stanowiącą ośrodek kolonizacji tej części Zapilicza we wczesnym średniowieczu. W XVIII wieku osada była własnością Józefa Pułaskiego, ojca Kazimierza uczestnika konfederacji barskiej oraz wojny o wyzwolenie Stanów Zjednoczonych.

Rolnictwo to podstawowy sektor gospodarki gminy. Indywidualne gospodarstwa rolne stanowią podstawowe źródło utrzymania mieszkańców. Gmina specjalizuje się w produkcji zbóż i warzyw. Korzystne warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji tworzy środowisko przyrodnicze. Na terenie gminy w dolinie silnie meandrującej rzeki Pilicy w Kępie Niemojewskiej, Tomczynie, Zakrzewie znajdują się działki o charakterze letniskowym. Także atrakcyjność kulturowa, historyczna spowodowała, że teren gminy został włączony w system szlaków turystycznych PTTK. Na jej terenie znajduje się cmentarz wojenny, będący świadectwem wielkiej ofensywy z października 1914 r., na którym są mogiły z metalowymi krzyżami, poległych żołnierzy rosyjskich, austriackich i niemieckich. Wśród innych zabytków znajdują się m.in. budynek Urzędu Gminy, w którym w okresie rozbiórów Polski była strażnica austriackiej służby granicznej; neogotycki kościół p.w. Trójcy Świętej. Na terenie gminy jest wiele miejsc pamięci m.in. w lesie w Czerwonce jest pomnik, na którym wyryte są nazwiska 44 osób rozstrzelanych w Czerwonce i tartaku Wymysłów w maju i lipcu 1943 r. oraz obelisk w Dziecinowie ku czci poległych mieszkańców gminy w trakcie bombardowań hitlerowskich w czasie walk o przyczółek warecko-magnuszewski podczas II wojny światowej.

W Zakrzewie jest pomnik ku czci poległych żołnierzy I Armii Wojska Polskiego na przyczółku warecko-magnuszewskim podczas II wojny światowej. W Grabowie nad Pilicą przy Urzędzie Gminy jest tablica upamiętniająca aliancki zrzut materiałów i spadochroniarzy Armii Krajowej cichociemnych w Paprotni, niedaleko Grabowa nad Pilicą. Wydarzenie miało miejsce w nocy z 8/9 kwietnia 1945 r., dokonano wtedy udanego zrzutu 4 cichociemnych oraz wielu ton niezbędnych materiałów wojennych. Także w pobliżu Urzędu Gminy stoi rzeźba – to Maria Jakubina Komornicka vel Piotr Odmieniec Włast znana poetka młodopolska, pochodząca z Grabowa nad Pilicą.

Grabów nad Pilicą commune

Area: 124,66 km²

Population: 3862

Commune Office

26-902 Grabów n/Pilicą, ul. K. Pułaskiego 51

tel. (48) 662 70 14, 662 70 35, fax 662 70 52

e-mail: grabow@grabow.pl

www.grabow.pl

Euzebiusz Strzelczyk – Mayor

Wiesław Strzelczyk – President of Municipal Council

The name Grabów derives from grab (Polish: hornbeam), while the term nad Pilicą (Polish for: upon the Pilica River) dates back to mid-19th century. It helped distinguish the village from Grabów upon the Vistula, lying westward from Zwoleń. Grabów nad Pilicą is an old settlement, which used to be a centre of colonization of this region in early Middle Ages. In the 18th century the settlement was owned by Józef Pułaski, father of Kazimierz participant of Bar confederation and a hero of American Independence War.

Agriculture is the main economic sector of the commune. Individual farms provide most of the inhabitants' income. The commune specializes in crops' and vegetables' production. Natural environment provides favourable conditions for tourism and leisure. In the valley of meandering Pilica River, in Kępa Niemojewska, Tomczyn or Zakrzew, there are great leisure areas. Cultural and historical attractiveness makes the area integrated into the system of touristic trails of PTTK (Polish Touring and Sightseeing Association). In the commune, there is a military cemetery, commemorating great offensive in October 1914. Fallen Russian, Austrian and German soldiers rest under metal crosses. Monuments include, among others: building of the Commune Office, where during partitions a watchtower of Austrian frontier guard was placed, and a Neo-Gothic Holy Trinity Church. In the community area there are many places of remembrance, e.g. a monument in Czerwonka forest with 44 names of victims shot in Czerwonka and in Wymysłów sawmill in May and July 1943 engraved, as well as an obelisk in Dziecinów, paying tribute to the residents of the community fallen in the Nazi bombardments, during fights over the Warecko-Magnuszewski bridgehead, during the Second World War.

In Zakrzew, there is a monument in honour of soldiers of the First Army of the Polish Forces fallen in fights over the Warecko-Magnuszewski bridgehead, during the Second World War. In Grabów nad Pilicą, next to the Commune Office, a plate commemorates air drop of materials and parachutists of Home Army by the ally forces in Paprotnia, next to Grabów nad Pilicą. This event took place at night 8/9 April 1945, when four special-operation paratroops and many tons of necessary military equipment were dropped. Also close to the Commune Office, there is a monument of Maria Jakubina Komornicka vel Piotr Odmieniec Włast, famous modernist poet from Grabów nad Pilicą.

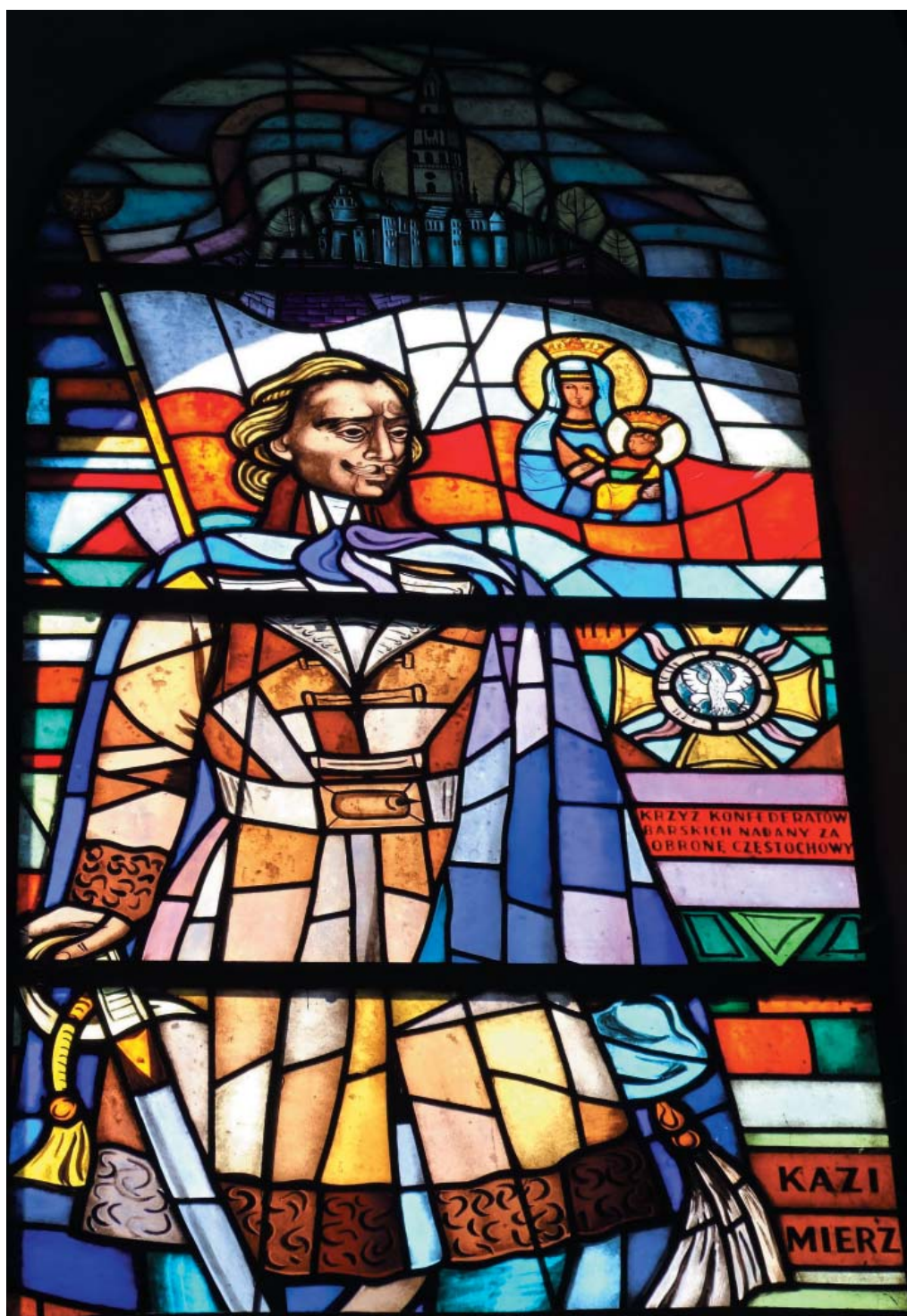

◀ Dąb – pomnik przyrody przy kościele w Grabowie nad Pilicą. (...) ks. St. Chatłas, który w maju 1910 r. na obranym przez się placu, gdzie rosły stare dęby, rozpoczął budowę nowego kościoła – ks. J. Wiśniewski „Dekanat Kozienski”.

◀ A natural feature of historic importance by the church in Grabów by Pilica. (...), Fr. St. Chatłas, who in May 1910, on the square of his choice, where the old oaks grew, began building a new church – Fr. J. Wisniewski, Kozienski Deanery.

Jeden z witraży kościoła pw. Św. Trójcy w Grabowie nad Pilicą upamiętnia Kazimierza Pułaskiego bohatera walk o wolność dwóch narodów polskiego i amerykańskiego. Jego ojciec Józef był właścicielem Grabowa w XVIII wieku.

One of the stained glass windows in Holy Trinity Church in Grabów by Pilica commemorates Kazimierz Pułaski – hero fighting for the freedom of two nations – Polish and American. His father Joseph was the owner of Grabów in the 18th century.

◀ Przy zabytkowym budynku Urzędu Gminy w Grabowie nad Pilicą umiejscowiono pomnik upamiętniający młodopolską poetkę Marię Jakubinę Komornicką (Piotr Odmieniec Włast) z rodziny właścicieli majątku Grabów. Jest tu również tablica upamiętniająca zrzut cichociemnych w ramach operacji „Weller VII” 8/9 kwietnia 1944 r.

◀ Monument in memory of the Young Poland movement poet Maria Jakubina Komornicka (Piotr Odmieniec Włast) – a member of the family of Grabów estate owners situated by a historic building of the Municipal Office in Grabów by Pilica. There is also a plaque commemorating “The Unseen and Silent” airdrop, which was as part of “Weller VII” military operation 8/9 April 1944.

Stawy św. Jana w Łękawicy. Po srogiej zimie przyroda budzi się do życia. Naturalne kolory krajobrazu kontrastują ze sobą, tworząc piękne wrażenia estetyczne.

St. John's ponds in Łękawica. After a severe winter, nature comes to life. Natural colors of the landscape contrasting with each other create a beautiful aesthetic experience.

Niewiele jest miejsc gdzie można jeszcze spotkać urokliwe i zamieszkane chatki pokryte strzechą. Niedługo będą już tylko wspomnieniem.

▲ Koziółek, Utniki ▼▶

There are only few places where you can still find charming and inhabited thatched houses. They will soon be just a memory. ▶

◀▼ Przydrożne kapliczki, polne krzyże dają świadectwo przywiązania mieszkańców do tradycyjnych wartości przesyłanych z pokolenia na pokolenie. Upamiętniają też przeszłe wydarzenia, są prośbą, modlitwą przebiegającą lub dziękczynną. ▶

◀▼ Roadside shrines and field crosses bear witness to (show inhabitant's attachment to...) the attachment of inhabitants to traditional values transmitted from generation to generation. They also commemorate past events, they are a request, a prayer of expiation or thanksgiving. ▶

◀ Lipniki
▼ Dziecinów

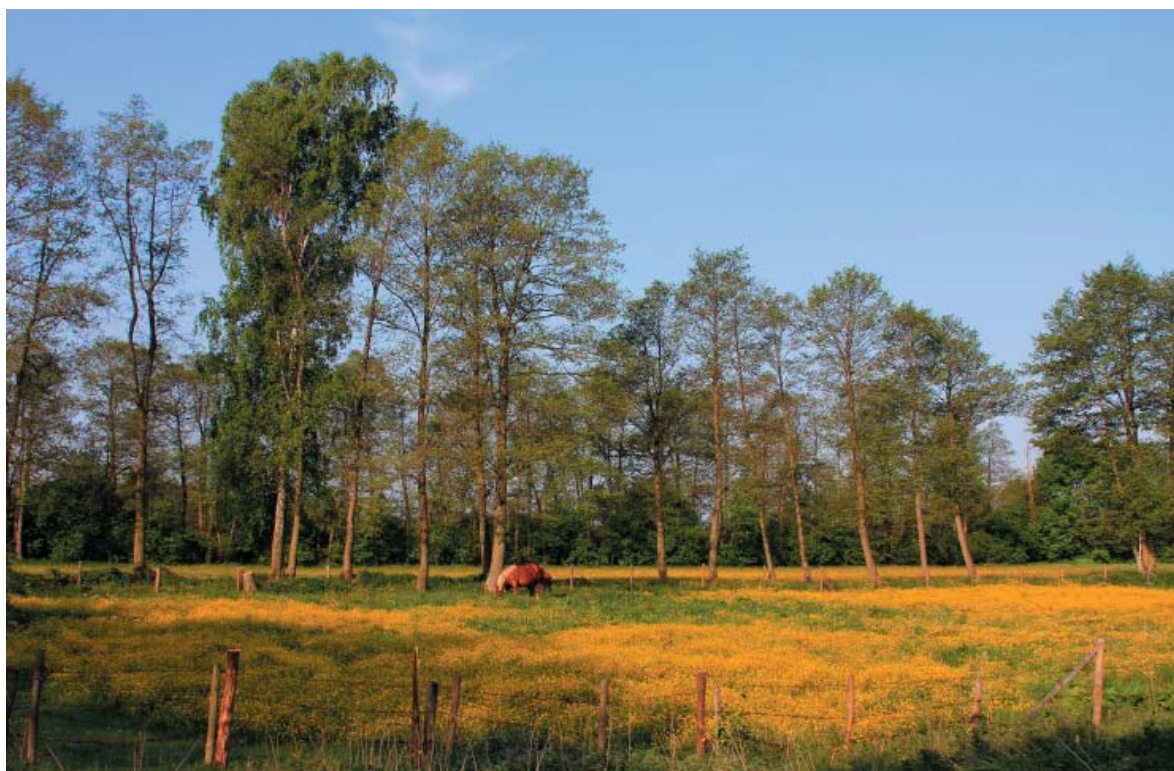
◀ Lipniki, ▲ Celinów, ▼ Edwardów

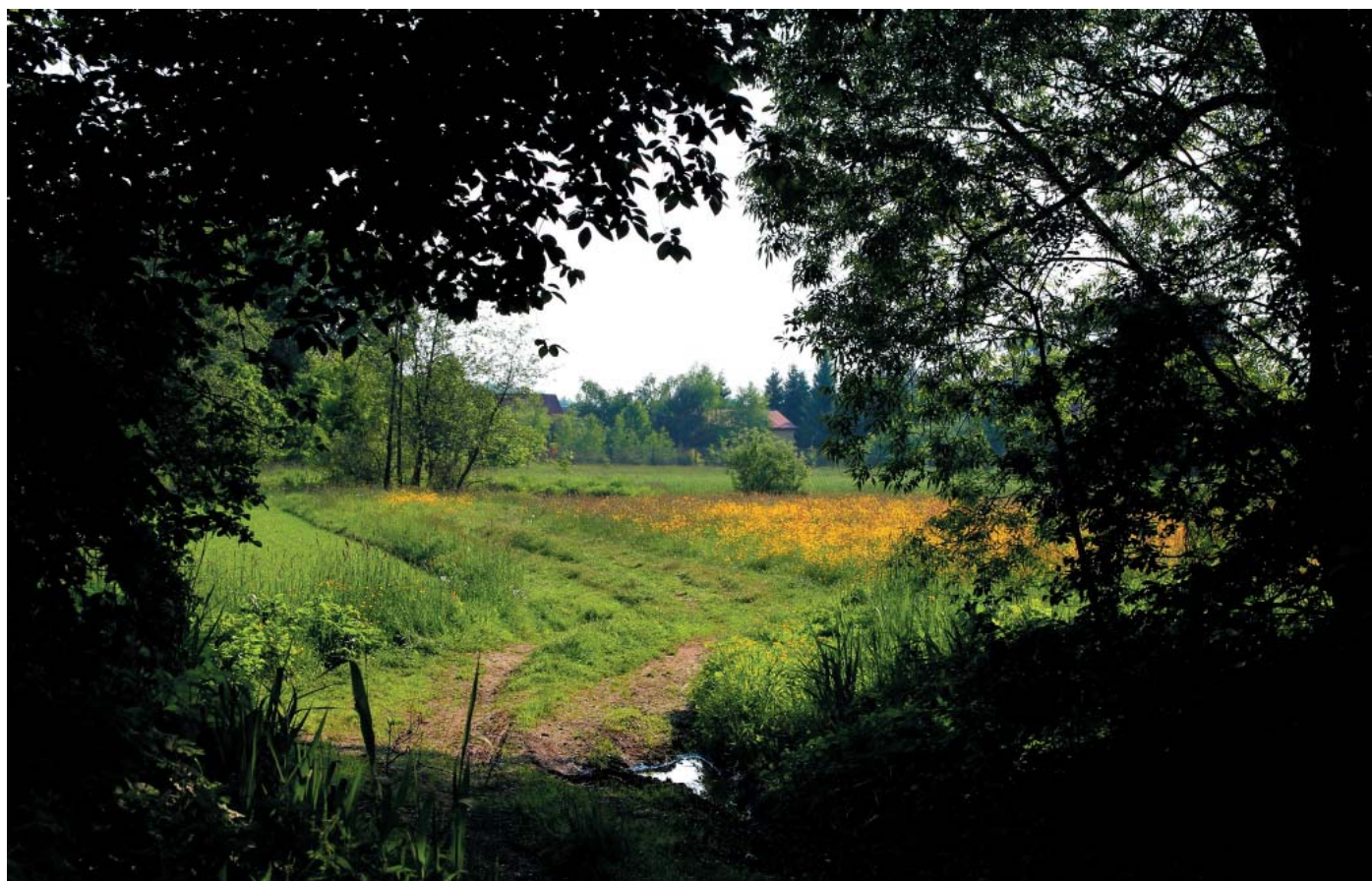

◀ Kępa Niemojewska leżąca u brzegu Pilicy zachwyca różnorodnością przyrodniczą. Wzrok przykuwają kwieciste łąki, piękne drzewostany i liczne, leśne oczka porośnięte liliami wodnymi. ▲ ▼

◀ Located on the riverbank of Pilica, Kępa Niemojewska delights with its natural diversity. Sight attract flowery meadows, beautiful stands and numerous forest ponds covered with water lilies. ▲ ▼

Rzeka Pilica jest naturalną, północną granicą powiatu kozienickiego, przepływa wzdłuż gmin: Grabów nad Pilicą, Magnuszew. ▶
Pilica river is a natural northern border of the Kozienice County, which flows along the communes: Grabów nad Pilicą, Magnuszew. ▶

Z tego zboża będzie mąka, a z tej mąki będzie chleb. Uprawy pszenicy w Wyborowie.

This grain is flour, and the flour is bread.
Cultivation of wheat in Wyborowo.

Popas koni w Zakrzewie. Zainteresowanie fotografa wzbudziła ciekawość młodego źrebaka.
Horses pasture in Zakrzew. Curiosity of young foal aroused photographer's interest.

Gmina Kozienice

Powierzchnia: **246 km²**

Liczba mieszkańców: **29775**

Urząd Miejski

26-900 Kozienice, ul. Parkowa 5

tel. (48) 611 71 00, fax 614 20 48

e-mail: urząd@kozienice.pl

www.kozienice.pl

Tomasz Śmietanka – Burmistrz Gminy

Małgorzata Bebelska – Zastępca Burmistrza

Igor Czerwiński – Zastępca Burmistrza

Mariusz Prawda – Przewodniczący Rady Miejskiej

Kozienice położone na skraju Puszczy Kozienickiej, na lewym brzegu Wisły w odległości 80 km od Warszawy otrzymały prawa miejskie w 1549 roku. W Kozienicach urodził się król Zygmunt Stary, wydarzenie to upamiętnia okolicznościowa, unikalna XVI-wieczna kolumna, która znajduje się w przypałacowym parku założonym w latach 1786–91 przez Jana Kantego Fontanę.

Okresy świetności, bujnego rozkwitu regionu i czasy tragicznych wydarzeń przypominają liczne zabytki, wśród nich zespół pałacowy, który powstał w latach 1778–91 dla króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Największe zmiany w architekturze pałacu nastąpiły w latach 1896–1900, kiedy to Franciszek Arveuf przebudował go w stylu renesansu francuskiego.

W 1939 roku pałac został spalony przez Niemców, zachowała się tylko jedna z oficyn, w której mieści się Muzeum Regionalne w Kozienicach. Z otoczenia dawnego pałacu ocalały charakterystyczne rzeźby myśliwskie z czasów stanisławowskich, przedstawiające polowanie na dziką i niedźwiedzia oraz kamienne schody przed budynkiem od strony ogrodu. W miejscu spalonego pałacu i prawej oficyny po wojnie powstały nowe budynki, w których mają swoje siedziby Urząd Miejski oraz Urząd Skarbowy w Kozienicach. Znajdujący się przed budynkiem otoczony kolumnami basen wybudowany został w latach 1839–65.

W mieście i gminie istnieje kilka zabytkowych cmentarzy m.in.: żydowski z początku XVI w.; parafialny rzymskokatolicki założony w połowie XIX wieku, na którym znajdują się m.in. kwatery legionistów polskich z I wojny światowej, żołnierzy poległych w 1939 i 1944 roku. W Chinowie Starym jest cmentarz ewangelicko – augsburski założony prawdopodobnie przed 1840 rokiem użytkowany do roku 1944, a w lesie koło Kociołek cmentarz z I wojny światowej. W Świerżach Górnych znajdziemy cmentarz wojenny z I wojny światowej.

Zabytki architektury sakralnej to m.in.: kościół p.w. Świętego Krzyża w Kozienicach, wybudowany w latach 1868-1869; kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Jezusowego w Brzeźnicy, powstały w latach 1911-1937; kościół pw. Św. Katarzyny w Ryczywole i dzwonnica z 1744 roku przy kościele p.w. św. Jakuba w Świerżach Górnych. Kościół był budowany w latach 1876–1884, został zniszczony podczas wojny w 1944 roku i odbudowany w latach 1945–49.

Położenie niedaleko Warszawy, pomoc inwestycyjna gminy dla nowych lokalizacji przemysłowych, a także bogata i zróżnicowana oferta terenów inwestycyjnych przygotowana dla potencjalnych inwestorów są ważnymi czynnikami dla rozwoju miasta i gminy Kozienice. Dobrze rozwija się mała przedsiębiorczość, a właściciele miejscowych firm, wspomagają miasto w różnych przedsięwzięciach i przyczyniają się do jego rozwoju gospodarczego i kulturalnego.

Rolnicy specjalizują się w produkcji warzywno-ogrodniczej. Region ten stwarza także znakomite warunki do rozwoju agroturystyki. W Kozienicach znajduje się pełnowymiarowa hala sportowa oraz stadion miejski przebudowany na krajowy kompleks piłkarsko – lekkoatletyczny z bieżnią tartanową, a nad Jeziorem Kozienickim Ośrodek Wypoczynku Świątecznego. Kryta pływalnia „Delfin” jest nowoczesnym obiektem sportowym z basenem sportowym i rekreacyjnym oraz małym basenem dla dzieci i zjeżdżalnią. Od 2009 roku działa także Centrum Odnowy Biologicznej. W okresie zimowym obok basenu czynne jest sztuczne lodowisko o pow. 900 m².

Kozenice commune

Area: 246 km²

Population: 29775

Municipal Office

26-900 Kozenice, ul. Parkowa 5

tel. (48) 611 71 00, fax 614 20 48

e-mail: urzad@kozenice.pl

www.kozenice.pl

Tomasz Śmietanka – Mayor

Małgorzata Bebelska – Deputy Mayor

Igor Czerwiński – Deputy Mayor

Mariusz Prawda – President of the Town Assembly

Kozenice, situated on the edge of Kozenicka primeval forest, on the left bank of the Vistula River, 80 kilometers from Warsaw, were granted city rights in 1549. King Sigismund I the Old was born in the town, which is commemorated by a unique 16th century column in a park erected in the years 1786–1791 by Jan Kanty Fontana.

The region's heyday, but also is tragic events are reminded by various monuments, including palace complex built in the years 1778–1791 for king Stanisław August Poniatowski. The biggest changes in the palace's architecture occurred in the years 1896–1900, when Franciszek Arveuf rebuilt it in French renaissance style.

In 1939 the palace was burnt by Germans. Only one wing survived, where today the Regional Museum in Kozenice is located. As far as surroundings of the old palace are concerned, pedestals of hunting statues showing hunting wild boar and a bear from the times of Stanisław August Poniatowski survived, together with stone steps in front of the building, leading to a garden. In the place of the burnt palace new buildings were built after the war. Today Municipal Office and Inland Revenue of Kozenice are located there. A pool in front of the building, surrounded by columns, was constructed in the years 1839–1865.

In the town and commune there are several historical cemeteries, including Jewish cemetery from the beginning of the 16th century, Roman-catholic parish cemetery founded in mid-19th century, with graves of Polish legionaries from the First World War, and soldiers fallen in 1939 and 1945. In Chinów Stary there is a Lutheran cemetery, founded probably before 1840, in use until 1944, while in a forest near Kociołki – there is a cemetery from the First World War.

Monuments of sacred architecture include: Holy Cross Church in Kozenice, built in the years 1868-1869; parish of Most Sacred Jesus' Heart Church in Brzeźnica, constructed in the years 1911–1937, Saint Catherine Church in Ryczywół and belfry from 1744 in Saint Jacob church i Świerże Górne. The church was built in the years 1876-1884, it was destroyed during the Second World War in 1944 and rebuilt in the years 1945–1949.

Localization near Warsaw, assistance of the local authorities to new industry investors and a diversified range of investment areas prepared for potential investors are important factors of development of the town and commune of Kozenice. Small businesses grow, owners of the local enterprises assist the municipality in various undertakings and contribute to economic and cultural growth.

Farmers specialize in vegetable and gardening production. The region has great prospects for agritourism development. In Kozenice there is a full size sports hall and a municipal stadium rebuilt into a national football and track and field complex with a tartan track, and Kozenice Centre of Holiday Leisure, by the lake. An indoor swimming pool "Delfin" is a modern sport construction with a sport pool, a small pool for children and a water slide. Since 2009 Wellness Center has been available too. In Winter, next to the swimming pool, an artificial ice rink with a surface of 900 square meter is open.

- ◀ Symbol miasta na skwerze w centrum Kozenic.
- ◀ Symbol of the city on the square in the center of Kozenice.

Kościół pw. św. Krzyża został wybudowany w 1869 r. staraniem zasłużonego dla Kozenic księdza proboszcza Józefa Khauna. ▶

Holy Cross Church was built in 1869 within effort of the distinguished parish priest of Kozenice – Joseph Khaun. ▶

▼ Bogato zdobione wnętrze kościoła parafialnego pw. św. Krzyża w połączeniu z ciepłą barwą światła ułatwia skupienie się na modlitwie i refleksji.

▼ Richly decorated interior of the Holy Cross parish church in combination with a warm light color makes it easy to focus on prayer and reflection.

Pieta.

Matka Boska Bolesna trzymająca ciało Jezusa zdjęte z Krzyża. Rzeźba umiejscowiona w apsydzie kościoła pw. św. Krzyża w Kozienicach.

Pieta.

Our Lady of Sorrows holding the body of Jesus taken down from the Cross. Sculpture located in the apse of Holy Cross Church in Kozienice.

Zespół pałacowo-parkowy w XVIII wieku wybudowano w Kozienicach specjalnie dla króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

The palace and park complex was built in the 18th century in Kozienice specifically for King Stanislaw August Poniatowski.

Bogato zdobiony, zachowany wazon w ogrodzie przypałacowym objawia kunszt i wyrafinowany smak budowniczych królewskiego pałacu w Kozenicach.

Richly decorated vase preserved in a royal garden reveals artistry and refined taste of the builders of the royal palace in Kozenice.

Karawaka przy ul. Hamernickiej w Kozenicach. Figurka z krzyżem św. Benedykta, krzyżem cholerycznym miała chronić mieszkańców przed zarazką i morowym powietrzem.

Caravaca Cross at Hamernicka St. in Kozenice. Figure with St. Benedict's cross – choleric cross – was to protect residents from the plague and bubonic air.

Kolumna Zygmunta. Jedno z najbardziej charakterystycznych miejsc w Kozenicach, jeden z niewielu w mieście, a zarazem jeden z najstarszych świeckich pomników w Polsce – wzniesiony w 1518 r. Upamiętnia narodziny króla Zygmunta Starego w Kozenicach.

Zygmunt's Column. One of the most characteristic places in Kozenice, one of the few monuments in the city, and one of the oldest secular monuments in Poland – was erected in 1518. It commemorates the birth of King Sigismund the Old in Kozenice.

Od 13 czerwca 1936 r. Święty Antoni Padewski jako patron sprawował opiekę nad chorymi i pracownikami szpitala powiatowego w Kozienicach.

St. Anthony of Padua as the patron held the care of sick and staff of the county hospital in Kozienice.

Przydrożny krzyż – pamiątka po kościele garnizonowym w Kozienicach rozebranych w latach 1938/1939.

Roadside cross – a reminder of the garrison church in Kozienice demolished in the years 1938/1939.

Kapliczkę św. Aleksandra ufundowali Kozieniczanie w 1868 r. na pamiątkę uwłaszczenia chłopów przez cara Aleksandra II. ▶

St. Alexander's chapel founded in 1868 by residents of Kozienice to commemorate the emancipation of the peasants by Tsar Alexander II. ▶

Najstarsze krzyże na cmentarzu parafialnym w Kozienicach z połowy XIX w. dają świadectwo o pierwszych pochówkach.
The oldest crosses in the parish cemetery in Kozienice form the mid-nineteenth century, bear witness of the early burials.

- ◀ *Za ofiary Włościan z Dąbrówek 1877 r. Kapliczka przydrożna w Wólce Tyrzyńskiej.*
- ◀ *For the peasants donations form Dąbrówek 1877. Roadside shrine in Wólka Tyrzyńska.*

W pobliżu przeprawy promowej w Świerzach Górnych Zagożdżonka wpada do Wisły. W pejzażu naturalnych barw błękit nieba niemal zlewa się z błękitem rzeki.

Near the ferry in Świerże Górne Zagożdżonka flows into the Vistula river. In a landscape of natural color blue of the sky almost merges with the blue of the river.

Królowa polskich rzek Wisła i „królowa polskiej energetyki” – Elektrownia „Kozenice” SA.
The queen of Polish rivers and the „Queen of the Polish energy sector.”

W gęstwinę Puszczy Kozienskiej rzadko kiedy wdziera się promień światła. ▶
A beam of light hardly ever breaks into the thicket of the Kozienska Forest. ▶

Na cmentarzu wojennym w Kociolkach snem wiecznym spoczywają żołnierze polegli podczas Bitwy pod Iwanogorodem w 1914 r. Tu również symboliczną mogiłę i pomnik ma ppor. Michał Gumiński „Cezar” – dowódca oddziału partyzanckiego Armii Krajowej.

At the military cemetery in Kociolki in an eternal sleep lie soldiers killed during Fighting around Iwanogorod in 1914, also here a symbolic grave and monument has Lieutenant. Michael Gumiński „Caesar” – partisan unit Home Army commander.

Jeszcze przed rozkwitem wiosny – wierzby szumiące nokturnami Chopina. Charakterystyczny krajobraz Niziny Mazowieckiej w Wólce Tyrzyńskiej.

Even before the blossoming of spring – Chopin nocturnes rustling willows. Characteristic Mazovian Lowland landscape of Wólka Tyrzyńska.

Gmina Magnuszew

Powierzchnia: **141 km²**
Liczba mieszkańców: **6649**

Urząd Gminy

26-910 Magnuszew, ul. Saperów 24
tel. (48) 621 71 05, fax 621 70 25
e-mail: sekretariatgmina@magnuszew.pl
www.magnuszew.pl

Henryk Plak – Wójt Gminy

Bernard Wdowiak – Przewodniczący Rady Gminy

Osadę założoną w XII wieku przez komesa mazowieckiego Magnusa, na jego cześć nazwano Magnuszew. W XIV wieku jej właścicielami byli Magnuszewscy herbu Ogończyk. W 1377 roku ówczesny dziedzic Magnuszewa, Świętosław uzyskał od Ziemowita III, księcia mazowieckiego prawa miejskie magdeburskie. W 1576 roku Magnuszew spadł do rządu wsi. W 1776 roku Andrzej Zamojski na mocy przywileju króla Stanisława Augusta podniósł ponownie Magnuszew do rządu miasta. Przez następne wieki zmienne były losy miejscowości, dużo zniszczeń dokonały liczne pożary, powódź, choroby (cholera i ospa), a także I i II wojna światowa. Obecnie Magnuszew jest osadą.

Gmina Magnuszew jest gminą wiejską o charakterze rolniczym. Produkcja rolna to głównie uprawa zbóż i roślin okopowych oraz hodowla bydła i trzody chlewnej. Duże znaczenie ma także sadownictwo i ogrodnictwo. Dogodne połączenie komunikacyjne, partnerska postawa władz gminy wobec przedsiębiorców, niskie ceny gruntów i powierzchni biurowych, ulgi podatkowe to czynniki, które wpływają na atrakcyjność gminy dla inwestorów.

Od 1974 roku Magnuszew posiada status uzdrowiska. W trakcie prac badawczych przeprowadzanych w 1958 roku przy wierceniach otworu „Magnuszew 1”, zaobserwowano istnienie wód mineralnych o różnym składzie, ciśnieniu i wydajności. Najbardziej interesujące są solanki chlorkowo – wapniowe, silnie zmineralizowane o dużej zawartości jodu o podwyższonej temperaturze na wyływie (ok. 35 stopni Celsjusza). W planach gminy jest budowa na bazie istniejącego jeziora magnuszewskiego, ośrodka sportu, rekreacji i wypoczynku z kąpieliskiem i boiskami. A wykorzystując złoża geotermalne możliwe jest zbudowanie ośrodka leczniczo- rehabilitacyjnego. Gmina z trzech stron otoczona jest rzekami, od strony południowej Radomką, od północy Wisłą i od strony zachodniej Pilicą. Na jej terenie znajduje się wiele miejsc i pomników dokumentujących historię i wydarzenia, które miały tu miejsce. Do ciekawych zabytków zaliczyć możemy kościół w Magnuszewie z roku 1786, jak również kościół w Roznieszewie z 1890 roku. Do zabytków należy również cały zespół pałacowy w Trzebieniu. Koło Trzebienia znajduje się cmentarz żołnierzy austriackich z I wojny światowej, a w Mniszewie Skansen Bojowy I Armii Wojska Polskiego. W Roznieszewie wznosi się pomnik z białym orłem na cokole, który jest pamiątką po walkach o niepodległą Polskę w roku 1863. Symboliczny kopiec ziemny usypany jest jako wotum wdzięczności dla Tadeusza Kościuszki. W Anielinie znajduje się niezwykle pomnik pamięci o walczących tu niegdyś żołnierzach płk. Władysława Kononowicza, w kształcie stylizowanego betonowego białego miecza.

Magnuszew commune

Area: 141 km²

Population: 6649

Commune Office

26-910 Magnuszew, ul. Saperów 24

tel. (48) 621 71 05, fax 621 70 25

e-mail: sekretariatgmina@magnuszew.pl

www.magnuszew.pl

Henryk Plak – Mayor

Bernard Wdowiak – President of Municipal Council

The settlement founded in the 12th century by a Mazovian komes was named after its founder – Magnuszew. In the 14th century it belonged to the Magnuszewski family, coat of arms Ogończyk. In 1377 the then squire of Magnuszew, Świętosław, received from Mazovian prince – Ziemowit III town privileges, based on Magdeburg Law. In 1576 Magnuszew lost city rights. In 1776 Andrzej Zamojski, thanks to king Stanisław August's privilege, raised the status of Magnuszew again, granting it urban rights for the second time. The next centuries brought changeable fortune for the town. A lot of damage was done by fires, foods, epidemics (cholera and smallpox), as well as by the First and Second World Wars. Today Magnuszew is a settlement.

Magnuszew is a rural commune of an agricultural character. Mostly crops and vegetables are produced, kettle and swine are bred. Fruit-growing and gardening also play an import role in the local economy. Such factors as: convenient communication, approachable attitude of the community's authorities, low prices of land and office areas, tax allowances raise attractiveness of the commune for investors.

Since 1974 Magnuszew has held a health resort status. During research in 1958, while drilling, mineral waters of various composition, pressure and effectiveness were discovered. The most interesting ones are chlorine alkaline brines, highly mineralized, with a high iodine content, of elevated temperature at the outflow (ca.35 centigrades). The community is planning to build a sport, recreation and leisure centre by the Magnuszewskie Lake, with a beach and pitches. Geothermal deposits allow for construction of a medical and rehabilitation centre. The community is surrounded by rivers from three directions: Radomka River in the South, the Vistula in the North and Pilica in the West. In the area, there are various places and monuments documenting history and local events. Among interesting monuments there is a church in Magnuszew dating back from 1786, as well as a church in Roznieszew from 1890. Local monuments include also and a palace complex in Trzebień. In this village, there is an Austrian soldiers' cemetery, and in Mniszew – military open-air museum of the First Army of Polish Forces. In Roznieszew there is a monument with a white eagle on the pedestal – a souvenir after battles for independence of Poland in 1863, and a symbolic Kościuszko mound – raised as a votive offering of gratitude. Anielin has an unusual monument commemorating soldiers of colonel Władysław Kononowicz – a stylized, concrete white sword.

◀ Przez Rezerwat „Olszyny” przebiega Kanał Trzebieński wykorzystujący dawne koryto Wisły.

◀ Trzebieński channel flows through the „Olszyny” nature reserve using the old river bed of the Vistula.

Rezerwat Przyrody „Olszyny” utworzono w 1980 r. w celu ochrony fragmentu lasu łęgowego naturalnego pochodzenia, położonego na torfowiskach i terenach bagiennych Puszczy Stromieckiej.

Natural reserve „Olszyny” was founded in 1980 to protect areas of natural reparation forest, situated in peat bogs and wetlands of Stromiecka primeval forest.

Rynek w Magnuszewie dzięki niedawnej renowacji nabrał nowego, świeżego wyglądu.

Market square in Magnuszew thanks to modern renovations took on a new, fresh look.

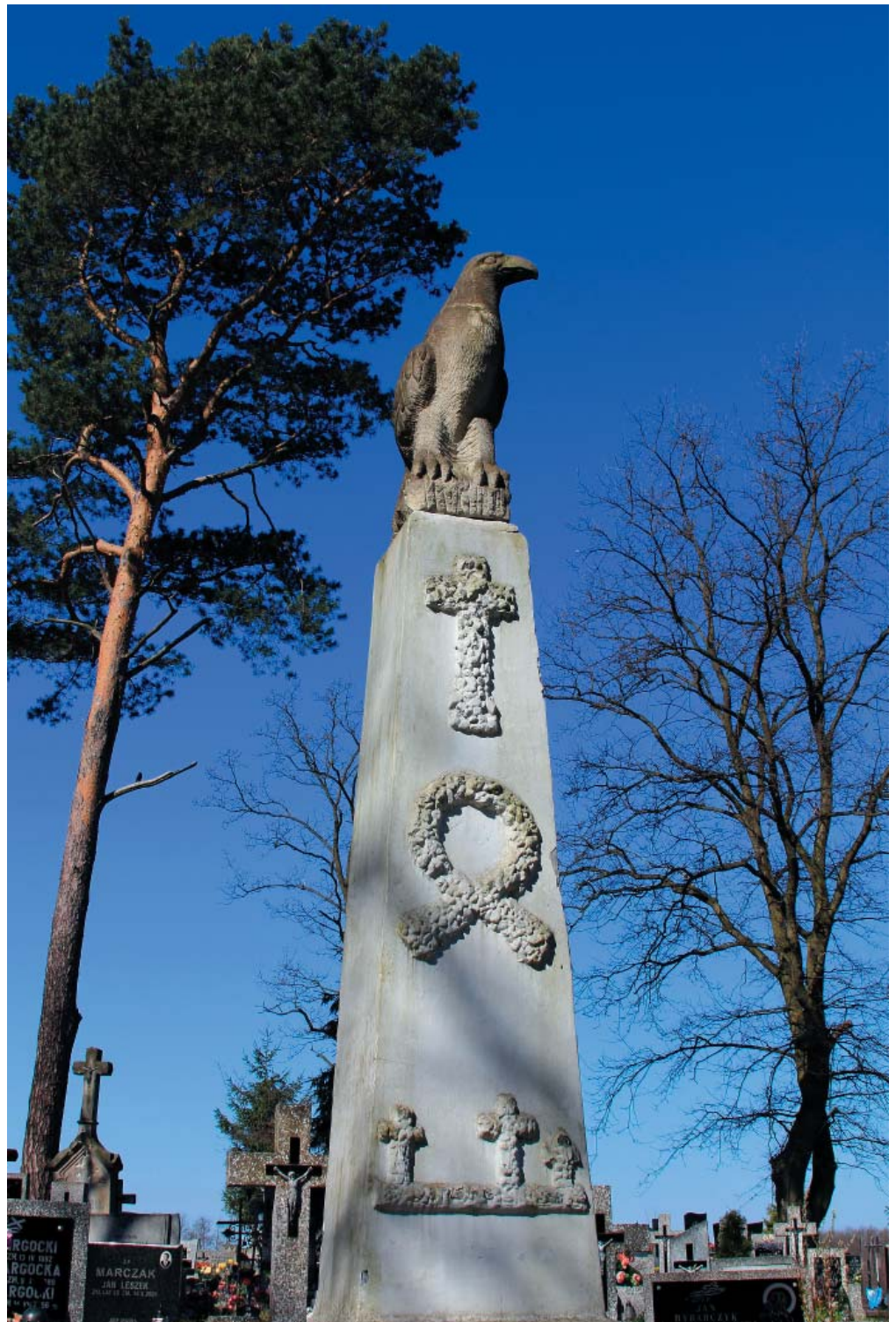
AD 1786

- ◀ Parafia w Magnuszewie erygowana w 1378 r. jest jedną z najstarszych w Polsce. Kościół pw. św. Jana Chrzciciela wg projektu Joachima Hempela ufundowany przez Konstancję z Czartoryskich Zamojską wybudowany został w latach 1786 – 1787.
- ◀ Parish in Magnuszew founded in 1378, is one of the oldest in Poland. St. John the Baptist Church, according to Joachim Hempel project funded by Constance of the Czartoryski Zamojska, built between 1786 to 1787.

Pomnik Orła Białego góruje nad kwaterami powstańców styczniowych poległych w zwycięskiej bitwie 14 maja 1863 r. z oddziałem płk. Ennrortha.

White Eagle Monument towers over the HQs of insurgents killed in January's victorious battle on May 14, 1863 with a detachment of Colonel Ennrorth.

W skład zabytkowego zespołu kościelnego parafii pw. NMP w Rozniszewie wchodzi: kościół, dzwonnica i ogrodzenie. Jest on jednym z dwóch sanktuariów maryjnych w powiecie kozienickim. Spotkamy w nim cudowny obraz z wizerunkiem Matki Boskiej Rozniszewskiej. ▶

The historic parish church complex of the Blessed Virgin Mary in Rozniszew includes: church, bell tower and the fence. It is one of the two Marian shrines in the kozienicki district. We will meet in the miraculous image of Our Lady of Rozniszew. ▶

Kopiec Kościuszki w Rozniszewie utrwała w pamięci czyny kolejnego, wielkiego z panteonu polskich przywódców narodowych.
Kosciuszko Mound in Rozniszew perpetuates the memory of deeds of another great Polish national leader.

Ukryte uroczysko „Orla Kępa” była miejscem obozowania oddziałów powstańczych płk. Kononowicza. W miejscu tym wzniesiono monumentalny miecz – pomnik upamiętniający powstańców.

Hidden wilderness „Eagle’s Clump” was a place of a camp of Colonel Kononowicz insurgent troops. Monumental sword built in this place is a monument commemorating the insurgents.

◀ Swobodnie i licznie występujące kępy zawilców tworzą widowiskowe kobierce na podmokłych terenach w okolicach Kępy Anielin.

◀ Freely and frequently occurring clumps of anemones form a spectacular carpets on the wetland areas in the vicinity of Kępa Anielin.

Wśród bagiennego lasu Rezerwatu „Olszyny” pospolicie występują mieniące się złotymi refleksami kaczeńce.
Among the swampy forest „Olszyny” nature reserve commonly occur marsh marigolds shimmering with golden highlights.

- ◀ Figurka Maryjna w Magnuszewie.
- ◀ Figure of worship and veneration in Magnuszew.

- Figurka w Zagrobach. ▶
- Figure in Zagroby. ▶

- ▼ Cmentarz z I wojny światowej w Trzebień – dowód rozgrywającego się dramatu na linii frontu.
- ▼ Cemetery from WW I period in Trzebień – evidence of the ongoing drama on the front line.

Mnieszew – surowy, zimowy widok na rzekę. Najdalej wysunięty na północ skrawek powiatu kozienickiego, miejsce w którym Pilica wpada do Wisły.

Mnieszew – raw, winter view of the river. The northernmost fragment of Kozienice County, where Pilica flows into the Vistula River.

Gmina Sieciechów

Powierzchnia: **61 km²**

Liczba mieszkańców: **4190**

Urząd Gminy

26-922 Sieciechów, Rynek 16

tel. (48) 621 61 11, fax 621 60 08

e-mail: urzad@sieciechow.pl

www.sieciechow.pl

Kazimierz Pochylski – Wójt

Ryszard Jeziorowski – Zastępca Wójta

Stefan Siek – Przewodniczący Rady Gminy

W południowo-wschodniej części powiatu kozienickiego położona jest gmina Sieciechów. Jej nazwa pochodzi od znanego Palatyna Sieciecha, którego ród wywodził się z książęcego rodu Starzów Toporów, który rządził państwem Wiślan do chwili połączenia się z Polanami. Według kronik Galla Anonima, nie było znacniejszego grodu jak sieciechowski pomiędzy Sandomierzem a Płockiem. Bronił on państwa polskiego przed napadem Litwinów, Jadźwingów i Tatarów. Od 1232 roku Sieciechów był miastem na prawie magdeburskim, które utrzymywało się z rolnictwa, rzemiosła i rybołówstwa. W wyniku pożarów, napadów Kozaków oraz wylewów Wisły miasto stawało się coraz biedniejsze i w 1869 roku Sieciechów utracił prawa miejskie.

Położona w dorzeczu Wisły, gmina Sieciechów jest gminą typowo rolniczą, dominującymi uprawami są zboża, warzywa, rośliny okopowe i pastewne. Rolniczy charakter gminy stwarza możliwości powstawania nowych podmiotów w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego. A walory środowiska naturalnego i przyrodniczego są atutem do inwestowania w budownictwo rekreacyjno – wypoczynkowe i rozwój sportów wodnych.

W Sieciechowie znajduje się największe w powiecie Jezioro Czaple (17,32 ha). Jego powierzchnia i czysta woda umożliwiają aktywny wypoczynek i uprawianie sportów wodnych. Szerokie, nieuregulowane koryto Wisły z licznymi wyspami stwarza dogodne warunki życia dla bardzo wielu gatunków flory i fauny.

Na terenie gminy Sieciechów znajduje się wiele interesujących zabytków. We wsi Opactwo jest zespół kościelno-klasztorny wzniesiony w latach 1739–48. Stanowi on zespół murowanych budynków barokowych z pozostałościami romańskimi. Wewnątrz kościoła pw. Wniebowzięcia NMP znajdują się polichromie Szymona Mańkowskiego przedstawiające m.in. portrety Bolesława Chrobrego i Sieciecha. W Sieciechowie jest kościół parafialny św. Wawrzyńca, który został wzniesiony w latach 1710–69. Większość wyposażenia w kościele pochodzi z XVIII wieku, polichromie z wieku XIX. W XIX-wiecznej dzwonnicy znajdują się dwa zabytkowe dzwony (z 1459 i z 1869 roku) i jeden współczesny. Oprócz tego do ciekawych zabytków tej gminy należą Fort VI we wsi Głusiec i ruiny Fortu Wannowskiego we wsi Nagórniki; dworzec kolejowy w Zajezierzu wybudowany ok. 1917 roku. Można także napotkać przydrożne kapliczki i krzyże z początku XX wieku, a także drewniane domy z końca XIX wieku. Oprócz zabytków, na terenie gminy są również miejsca pamięci narodowej, m.in. mogiła pomordowanych partyzantów BCH i AK na cmentarzu w Opactwie, oraz pomniki: J. Piłsudskiego w Zajezierzu, 28 PAL w Zajezierzu i kpr. Michała Okurzałego w Zajezierzu.

Sieciechów commune

Area: **61 km²**

Population: **4190**

Commune Office

26-922 Sieciechów, Rynek 16

tel. (48) 621 61 11, fax 621 60 08

e-mail: urząd@sieciechow.pl

www.sieciechow.pl

Kazimierz Pochylski – Mayor

Ryszard Jeziorowski – Deputy Mayor

Stefan Siek – President of Municipal Council

Sieciechów commune lies in South-eastern part of Koźienice county. The community was named after famous palatine Sieciech, whose family was related to the princes' house of Starża Topór. The family ruled the country of Vistulans before they united with Polans. According to the "Chronicles" of Gallus Anonymus, there was no greater borough between Sandomierz and Płock. Sieciechów defended Poland against raids of Lithuanians, Yotvingians, and Tartars. From 1232 Sieciechów was granted urban privileges, according to the Magdeburg Law. The residents lived on agriculture, trade and fishery. As a result of fires, Cossacks' raids and Vistula floods, the city became poorer and poorer. In 1869 Sieciechów lost city rights.

Located in Vistula River basin, Sieciechów is a typical agricultural commune. Mostly cereals, vegetables, and root vegetables are cultivated. Agricultural character of the commune allows for creation of new food processing industry businesses. Natural and environment features are important advantages for investments in recreation and leisure sector, and in water sports development.

Sieciechów takes pride in the biggest lake (17,32 ha) in the county. Czapple Lake, thanks to its size and cleanness allows for active recreation and practising water sports. Wide, not regulated riverbed with numerous islands creates favourable conditions for many flora and fauna species.

Sieciechów has many interesting monuments. In Opactwo village there is a monastery and church complex built in the years 1739–48. It comprises of brick baroque buildings, with Romanesque elements. Inside you can admire polychromes by Szymon Mańkowski, presenting portraits of Bolesław Chrobry and Sieciech. In Sieciechów there is Saint Lawrence Parish built in the years 1710–1769. A majority of the interior of the church comes from the 18th century, polychromes – from the 19th. In the 19th century belfry two historic bells (from 1459 and 1869) and one modern bell can be found. Interesting monuments of the community include I Fort VI in Głusiec village, ruins of Wannowski's Fort in Nagórnik village; and a railway station in Zajezerze built ca. 1917. You can also encounter roadside shrines and crosses from the beginning of 20th century, and wooden houses from the end of the 19th century. Apart from the monuments, the community has places of national remembrance, including a grave of partisans of Peasants' Battalions and Home Army in cemetery in Opactwo and monuments of Josef Pilsudski in Zajezerze, of 28th Regiment of Light Artillery in Zajezerze and of corporal Michał Okurzały in Zajezerze.

D.O.M.

◀ Kościół parafialny pw. Św. Wawrzyńca wybudowano w latach 1710-1769. Barokowy styl budowlany i wnętrza kościoła, bogaty jest w dynamiczne detale, zdobienia, rzeźby, których dekoracyjność graniczy z przepychem. W dzwonnicy z 2 połowy XIX w. znajdują się dzwony z 1459 i 1869 roku.

◀ St. Lawrence parish church was built in the years 1710-1769. The Baroque style of the buildings and the interior of the church is rich in dynamic details, ornaments, sculptures, which decorative verges splendour. In the bell tower of the 2nd half of the XIX c., there are bells of 1459 and 1869.

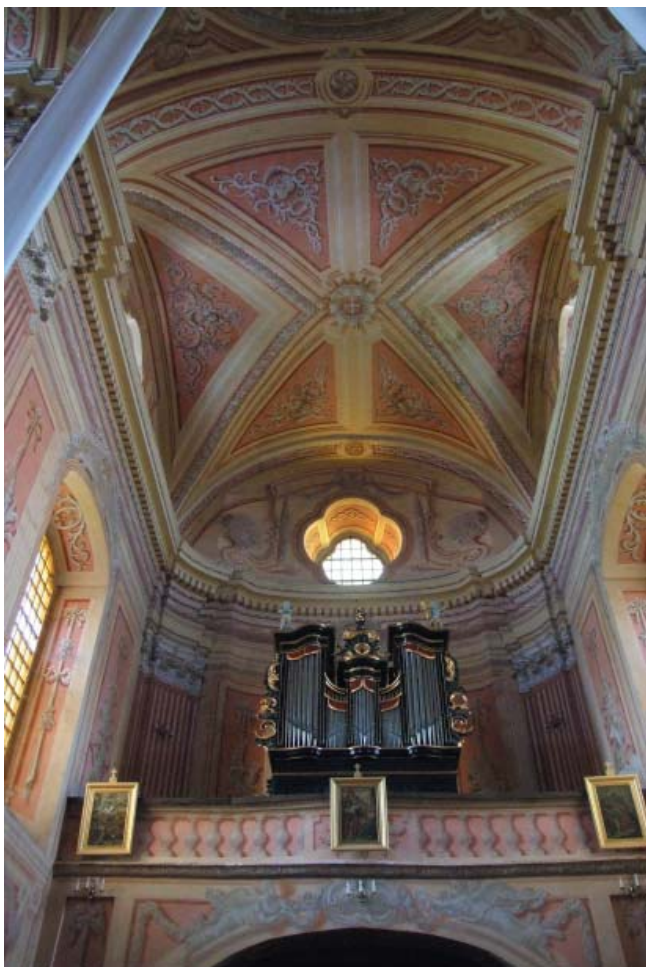

Pozostałościami po benedyktyńskim zespole klasztorным są: wspaniały kościół pw. Wniebowzięcia NMP, klasztor, dzwonnica, przeorat obecnie plebania, pałac opacki i ogrodzenie murowane z kaplicami. Sam kościół jest perłą architektoniczną polskiego baroku, we wnętrzu zachwycają iluzjonistyczne malowidła ściennie.

Remnants of a Benedictine monastery complex are: magnificent Assumption of the Blessed Virgin Mary Church, the monastery, belfry, priory – now parsonage, the Abbot palace and brick fence with chapels. The church is an architectural pearl of the Polish baroque and its interior delights with illusionistic wall paintings.

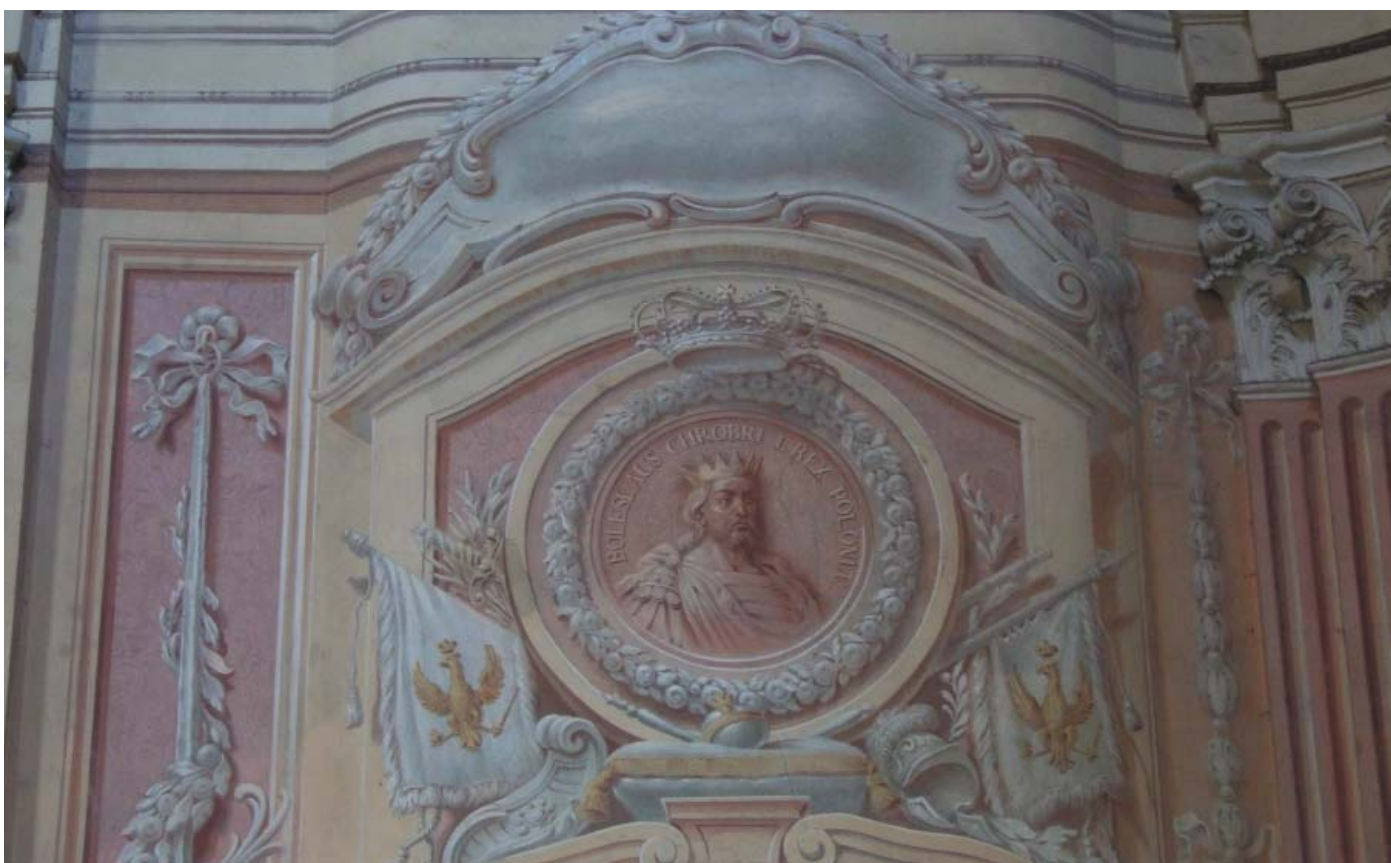

„Sieciechowski śpiewacy, świętokrzyscy pijacy a pułtuscy żacy” – świątynię sieciechowskich mnichów do dziś cechuje wyjątkowa akustyka, przebogate freski nadają jej lekkość i poczucie przestrzeni. Na ścianach spotkamy m.in. podobizny opatów sieciechowskich jak i władców związanych ze sprowadzeniem benedyktynów do Sieciechowa: Bolesława Chrobrego i palatyna Sieciecha.

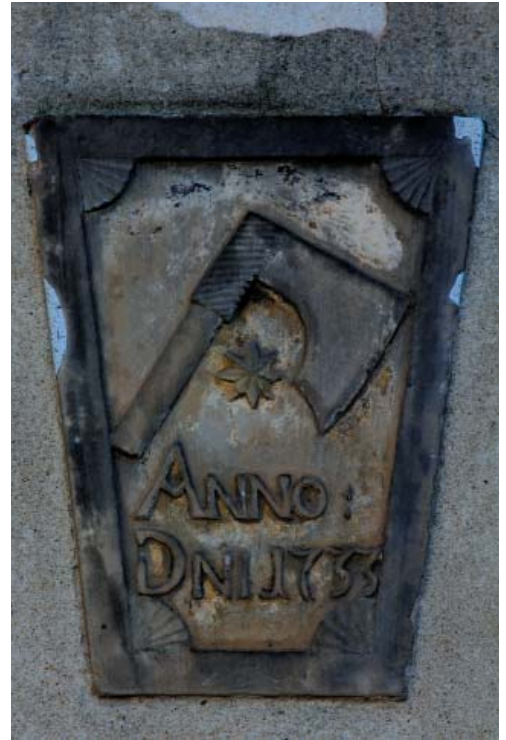
„Singers of Sieciechów, drunks of Świętokrzyskie and students of Pułtusk” – until today the temple of Sieciechów monks is characterized by exceptional acoustics and rich frescoes give it a sense of lightness and space. On the walls we will see images of Sieciechów abbots and kings associated with bringing the Benedictines to Sieciechów: Boleslaw the Brave and the palatine Sieciech.

Naniesiona na budynek plebanii sygnaturka przedstawia herb rodu Starzów-Toporów, z którego wywodził się Sieciech oraz datę wybudowania przeoratu, obecnej plebanii.

Applied to the presbytery building little bell represents the family crest Starzów-Toporów, from which originated Sieciech and the date of construction of priory, the present rectory.

Rynek w Sieciechowie jest miejscem wypoczynku i zabawy mieszkańców. Charakterystyczny układ urbanistyczny rynku pochodzi z XVII w., dawniej stała tu jedna z dwóch szubienic miejskich.

The market square in Sieciechów is a place of rest and recreation for the residents. The characteristic urban layout of the market comes from the 17th century, once stood here, one of two urban gallows.

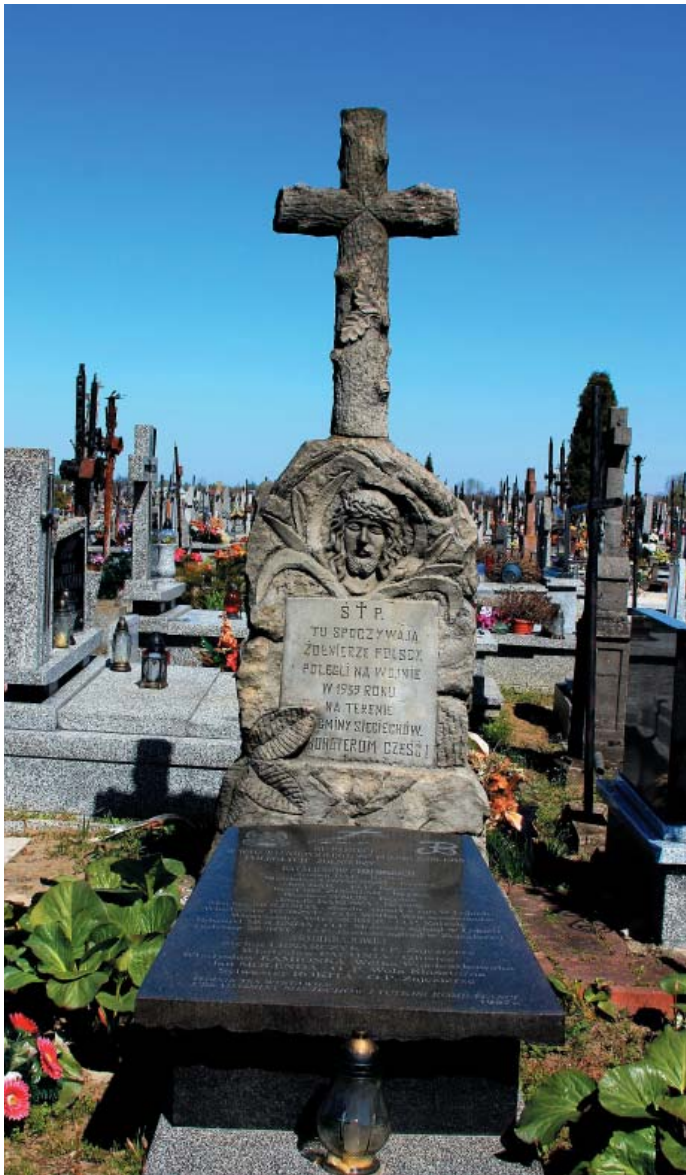

TU 15 SIERPNIAN 1920 ROKU
KŁOTKOWI DROCZYWAŁ
MARSZALEK POLKI
JOZEF PILSUDSKI
PRZEJAZDOWAŁ
W KŁOTKOWIE

◀ Przy skrzyżowaniu drogi krajowej nr 48 i ulicy Józefa Piłsudskiego w Zajezierzu znajduje się pomnik z krzyżem. Upamiętnia on pobyt Piłsudskiego w Zajezierzu 13 sierpnia 1920 r., podczas przygotowywania kontruderzenia na bolszewików znad rzeki Wieprz. W pomnik wmurowano kamień narzutowy, na którym odpoczywał Marszałek.

◀ At the intersection of national road no. 48 and the street of Józef Piłsudski in Zajezierze there is a monument with a cross. It commemorates Piłsudski's stay in Zajezierze on the 13th August 1920, while preparing counterattack from the Wieprz river. An erratic block, on which rested the Marshal, was set in the monument.

Na cmentarzu w Kępicach znajduje się wiele starych nagrobków. Jeden z nich – mogiła żołnierzy Wojska Polskiego oraz żołnierzy Batalionów Chłopskich i Armii Krajowej poległych na terenie Gminy Sieciechów w latach 1939–1945, m.in. podczas pacyfikacji Kępic 12 października 1943 r.

There are many old gravestones at the cemetery in Kępice. One of them – the grave of the Polish Army soldiers and the soldiers of the Peasant Battalions and Home Army killed in the commune Sieciechów in 1939–1945, i.a. during the pacification of Kępice on October 12, 1943.

Największe w powiecie, polodowcowe Jezioro Czaple, kiedyś było starorzeczem Wisły. W sezonie letnim zapelnia się turystami z najbliższych miast ceniącymi sobie spokój i kameralne otoczenie. ▶

The largest in the county, glacial lake Czaple, once was an old river bed of the Vistula. In the summer season is filled with tourists from the nearest towns valuing peace and intimate surroundings. ▶

Pozostałości po forcie kolejowym „Wannowskiego” widziane od strony drogi krajowej nr 48 przed Zajezierzem. Fort ten był największym spośród ośmiu fortów twierdzy Dęblin, wybudowany w latach 1885–1887, po 1918 r. nazywany fortem Bema.

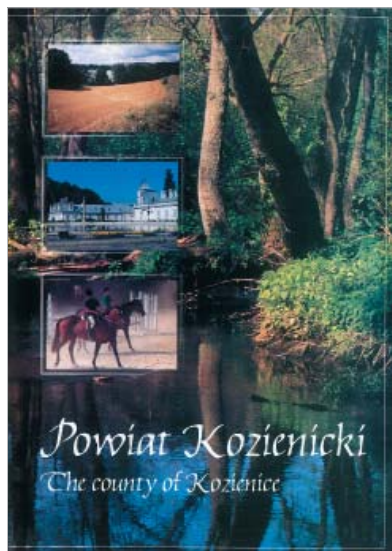
Remains of the „Wannowski” railway fort seen from the side of national road no. 48 before Zajezierze. It was the largest of the eight forts of the Dęblin fortress, built between 1885–1887, after 1918, the fort called Bem’s fort.

Dotychczasowe wydawnictwa Starostwa Powiatowego w Koźienicach opracowane przez Wydział Promocji i Kultury

Powiat Koźienicki

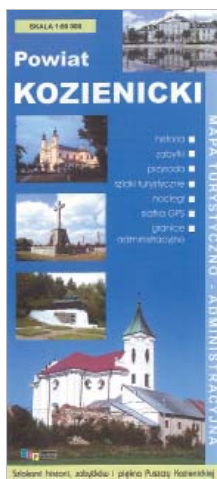
Rok wydania – 2005

Folder przedstawia heraldykę, rys historyczny, walory przyrodnicze, zabytki i informacje dotyczące jednostek organizacyjnych.

Twórcy powiatu koźienickiego

Rok wydania – 2008

Album zawiera dorobek twórczy 50-ciu artystów związanych z ziemią koźienicką.

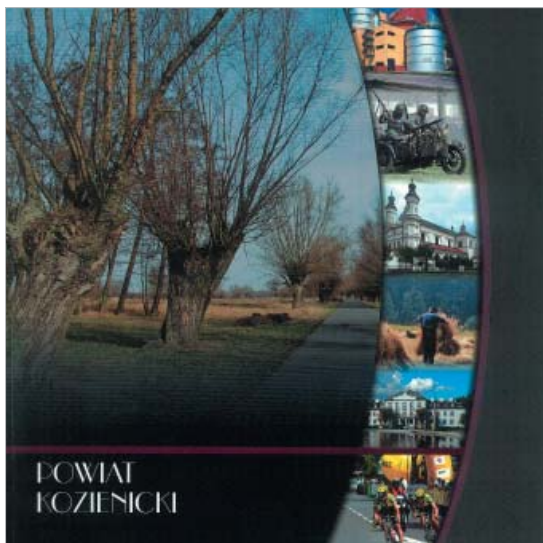

Mapa turystyczno-administracyjna Powiat Koźienicki

Rok wydania – 2009

Zawiera oprócz sieci dróg, rys historyczny powiatu i gmin, wykaz miejscowości powiatu, parafie, miejsca noclegowe, wykaz placówek kultury, szlaki turystyczne rowerowe i piesze, szlak kajakowy Radomką, wykaz jednostek organizacyjnych.

Powiat Kozienicki

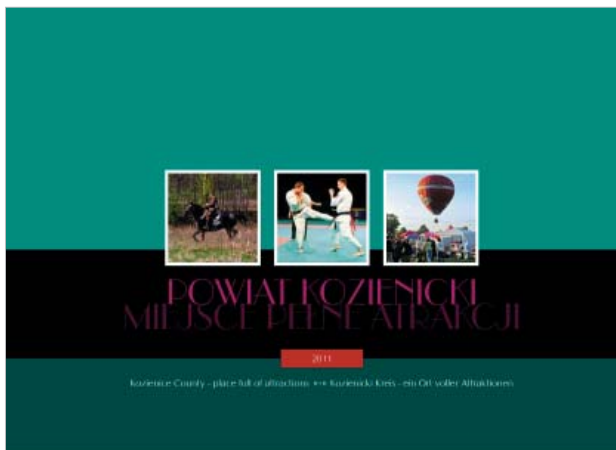
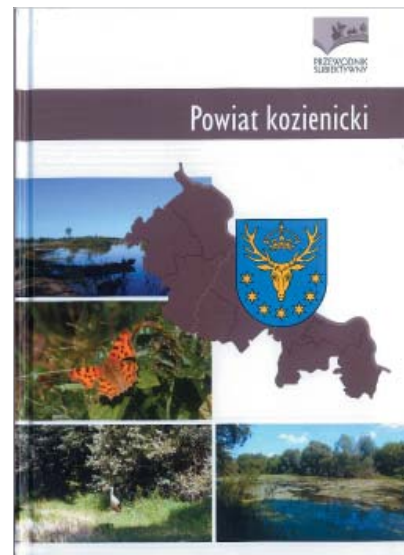
Rok wydania – 2009

Album bogaty jest w ilustracje związane z historią, wydarzeniami kulturalnymi powiatu, prezentuje stowarzyszenia i firmy.

Przewodnik Subiektywny Powiat kozienicki Z cyklu Tradycja Mazowsza

Rok wydania – 2010

Wydawnictwo przedstawia punkt widzenia autorów na historię, warunki przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe regionu, położenie geograficzne oraz ofertę turystyczną i kulturalną.

Powiat Kozienicki Miejsce pełne atrakcji

Rok wydania – 2011

Album prezentuje najważniejsze wydarzenia kulturalne odbywające się w powiecie kozienickim. Większość z nich wpisała się na stałe do kalendarza imprez.

Spis treści

Piękno Powiatu Kozienickiego w Fotografii.....	4
The Beauty of Kozienice County in Photography.....	5
Powiat Kozienicki.....	6
Kozienice County.....	7
Gmina Garbatka-Letnisko.....	10
Garbatka-Letnisko commune.....	11
Gmina Głowaczów.....	20
Głowaczów commune.....	21
Gmina Gniewoszów.....	34
Gniewoszów commune.....	35
Gmina Grabów nad Pilicą.....	44
Grabów nad Pilicą commune.....	45
Gmina Kozienice.....	58
Kozienice commune.....	59
Gmina Magnuszew.....	70
Magnuszew commune.....	71
Gmina Sieciechów.....	84
Sieciechów commune.....	85